FILOZOFIJA

EGIPAT

Egipćani su tražili savršenstvo u stabilnosti, harmoniji, simetriji, geometriji i cikličnom konceptu vremena. Egipatska su dostignuća, bila u područjima astronomije, matematike, medicine i arhitekture. Egipatska religija i umjetnost predstavljene su prejednostavno u mnogim modernim obradama, dijelom zbog nedostatka provjerljivih podataka u kasnijoj povijesti, sve do dešifriranja hijeroglifa od strane Champolliona 1822. Zbog uništavanja staroegipatskih zapisa i umjetničkih djela od strane vjerskih fanatika kasnijih razdoblja, procjenjuje se da moderni arheolozi imaju na raspolaganju manje od 10% kulturnih tvorevina te zemlje iz kojih mogu rekonstruirati njezine vrijednosti.

Egipćani su doživljavali Univerzum kao aktivno kontroliran, svjesnim, prirodnim principima (NETERU). Za Egipćane sva je "priroda" bila živa i izravna posljedica volje Neterua. Priroda je bila razumljiva ne samo kroz nežive, opće zakonitosti koje se moglo otkriti "znanstvenom metodom"; nego i kroz veze i asocijacije između stvari i događaja uočenih u ljudskom umu. Nije bilo razlike između "stvarnosti" i "izgleda"; postojalo je sve što je moglo utjecati na um. (Stoga se san smatrao jednako "stvarnim" i stoga značajnim kao i dnevno

iskustvo.) Egipatska umjetnost, književnost i znanost tražile su ljepotu i simetriju (što je bilo pokazatelj božanskog savršenstva), a ne uzročno--posljedične veze. Stoga se egipatska misao ponekad naziva "geometrijskom" za razliku od "algebarske" misli helenskih i kasnijih logičara. Budući da su dojmovi i izgledi potkrijepili stvarnost, egipatski naglasak na portretima i kipovima neterua nije bio samo dekorativni, metaforički ili simbolički. Slika je bila medij u kojem se dotični neter mogao utjeloviti u materijalnom svijetu. Slično dio nečega mogao bi zamijeniti cjelinu sve dok um dovršava vezu.

Egipat je bio podijeljen na 42 provincije, svakom je vladalo svećenstvo jednog ili više božanstava. Određeno svećenstvo, moglo je imati vlast na više od jedne provincije. Monarhiju su kontrolirali različiti svećenički redovi, a faraon je djelovao kao zemaljski zamjenik i tumač za Neteru. Državni, pravosudni i politički sustavi bili su odgovorni neteru, a ne narodu. Pravdu su dijelili veziri (unutarnji lutajući faraonovi veleposlanici) i guverneri norna (provincija) prema principu božanske pravde -- Maat. Nije postojao koncept individualnih prava protiv vlade, jer se na vladu gledalo kao na sustav koji je nastao izravno od bogova. Slično, svaki Egipćanin, bez obzira na status sudjelovao je u ovom sustavu. Zločin i korupcija bili su mogući, ali

nepreporučljivi zbog uvjerenja da će porok biti strogo kažnjen nakon zemaljske smrti. Egipat starog Kraljevstva bio je uvelike pošteđen od invazija ili sukoba pa je proveo svoje rane godine kao miroljubiva kultura bez stalne vojske. Egiptu se pripisuje izum abecede, kao i korištenje valute kao sredstva razmjene. Zanimljiv je po tome što je proizveo prvi nacionalni politički sustav (za razliku od grada--država), kao i najtrajniji u zabilježenoj povijesti (više od 3000 godina). Nije postojala diskriminacija po pitanju kaste, rase ili spola; stranci su smatrani "manjim od ljudi (=Egipćana)", ali tu nesreću mogli su ispraviti preseljenjem u Egipat i usvajanjem egipatske kulture. Egipat su u konačnici uništili strani osvajači (Perzija, Makedonija, Rim) i njezina nesposobnost da se prilagodi kontinuiranoj konkurenciji stranih kultura. Njezino Novo Carstvo iz dinastija Setian (XIXXX) bilo je protekcionistički odgovor, a ne pokušaj "civiliziranja" ili stvaranja trajnog carstva (prema Makedoniji, Perziji ili Rimu)

NETERU

Stari Egipćani koristili su tri različita pisana jezika, hijeroglifski, hijeratski i demotski.

Demotski jezik bio je uglavnom abecedni jezik koji se

koristio za uobičajenu komunikaciju među onima koji su znali čitati i pisati. Njegova primarna upotreba bila je iz društvenih i poslovnih razloga.

Hijeratski jezik bio je piktografski jezik sličan hijeroglifskom, ali u kojem su piktografi bili skraćeni i pojednostavljeni kako bi se ubrzalo pisanje. Korišten je za važne državne dokumente i mnoge kasnije vjerske tekstove.

Hijeroglifski jezik bio je najukrašeniji od tri jezika, najstariji od tri jezika i najsimboličniji. Služio je za najvažnije vjerske i filozofske izjave, te za najvažnije državne deklaracije.

Mnogi simboli korišteni za oblikovanje hijeroglifskog jezika imali su dodijeljene zvukove. Uz zvukove i simbole korištene za oblikovanje riječi, Egipćani su koristili determinative, znakove dodane da bi se točno identificirala svaka riječ. Uporabom determinativa bilo je nemoguće zamijeniti jednu napisanu riječ za drugu, čak i ako su glasovi bili isti, čak i ako su upotrebljavana slova bila ista. Ova upotreba čisto simboličkog, slikovno orijentiranog jezika potaknula je sposobnost učenih starih Egipćana da razmišljaju metodama desnog mozga dok su čitali lijevom moždanom aktivnošću. Također je potaknuo ove obrazovane i inteligentne

Egipćane da rade sa simbolima kao što su radili s jezikom. Uspjeli su prenijeti ideje i ideale jezikom koji je posebno prikladan za tu svrhu.

Neteri su bili koncepti koji su se mogli priopćiti i podijeliti među iniciranima, umjesto da budu stvarni bogovi i božice. Običan čovjek je vjerovao u doslovno postojanje brojnih bogova i božica, ali elita egipatskog društva razumjela je da su ti neteri bili samo simboli. Kada je egipatska elita odavala počast neterima, odavala je počast aspektima svemira ili sebe koje su predstavljali ti neteri. Neteri su korišteni i promatrani kao simboli. Ali egipatski hramovi bili su kultna religijska mjesta , a ne samo kao središta prosvijećene filozofije. Ovo dovodi do pitanja: Jesu li egipatski Neteri stvarno postojali? Jesu li te religije utemeljene da obožavaju ili interakciji s bićima koja su stvarno postojala? Ili su jednostavno bili kreacije drevnih egipatskih svećenstava?

PREDSOKRATOVSKA FILOZOFIJA

"Predsokratovska Grčka" uključuje civilizacije Krete (2700. pr. n.e.), Grčke Micena (1600. pr. n.e), Atena (600. pr. n.e), Egejski otoci i Magna Græcia (Sicilija i

južna Italija). Kod Helenskih grčkih kultura, najistaknutije je uzdizanje intelekta - svemir su učinili razumljivim alatom i/ili zagonetkom koju čovječanstvo može istraživati, razumjeti i koristiti.
Oni nisu smatrali da čovječanstvo ima "misiju" od bogova, iako su bogovi imali utjecaj na ljudsku dobrobit ili nesreću U mjeri u kojoj su Grci stavili čovječanstvo u "središte" važnosti, obožavali su tijelo (atletika i Olimpijske igre) i um (sofističke i filozofske škole u Ateni). Kretski (minojski) politički sustav, birokratska monarhija najznačajnija po svojoj miroljubivosti, nije uključivao nikakvo vidljivo ropstvo, stalnu vojsku ili izražene klasne razlike. Čini se da su žene bile politički ravnopravne s muškarcima. Minojska kultura uništena je cca. 1400. pr. n.e invazijom iz Mikene. Mikenska kultura, koja je nestala u grčkom "mračnom vijeku" unutar sljedeća tri stoljeća, nijekala je jednakost žena i imala je ropstvo. "Mračno doba" trajalo je od 1100. do 800. godine prije nove ere, a završilo je osnutkom prvih grčkih gradova--država. Prvi grčki zapis pojavljuje se otprilike u 8. stoljeću prije nove ere, s prvim datiranim zapisom 600. godine prije noveere. Kasnija helenska era (600.-300. pr. n.e.) — temeljena na empirijskim istraživanjima i induktivnom zaključivanju — bila je izazov za stariji, plemenski način postupanja. Ranije je običaj (NOMOS) bio pravilo ponašanja, a slijediti običaj označavalo je ispravan put.

Nepoštivanje običaja bilo je HYBRIS, i bilo je neprihvatljivo, čak i opasno. Kako je postajalo sve očiglednije da se društveni problemi, poput reforme atenskih zakona od strane Drakona, a zatim Solona, mogu riješiti ili pozivanjem na relativnu praktičnost ili na apsolutne standarde, pojavila se sve veća kontroverza u vezi s odnosom nomosa prema fizisu (prirodi). ili božanski poredak). Najistaknutiji od apsolutista bio je Pitagora, koji je u broju tražio početak -- načelo poretka ili "jedno iza mnogih". Učitelji relativizma bili su poznati kao sofisti. Atena ih je bila puna i davali su savjete u rasponu od praktičnih do kvazi-pravnih (nije postojalo zanimanje pravnik) Imali su važnu ulogu u socijalizaciji zajednice, ali su apsolutistički filozofi sumnjali u komercijalne motive iza njihova učenja, kao i u njihovu podređenost idealu djelotvornosti. Najpoznatiji od sofista bio je Protagora (oko 481.-410. pr. n.e.), povezan s aforizmom: "Čovjek je mjera svih stvari." Protagora je bio materijalist, smatrajući da objašnjenje svih stvari leži u materiji, ali je nadalje tvrdio da svaka osoba percipira i tumači materiju prema različitim perspektivama. Institucije nisu manifestacija fizisa; one su konvencije ljudskog iskustva. U mračnom dobu Grčke svemir je bio nepoznata veličina, superiorna u odnosu na sve bogove, koji su "ljudi velikim dijelom" unutar njega i koji upravljaju sudbinom i strastima čovječanstva.
U "zlatnom dobu" atenske kulture, smatralo se da svemir

nije funkcija nikakve nadnaravne, svjesne volje. Umjesto toga, zamišljen je kao vrlo složen, logički razumljiv stroj koji se može shvatiti razumom. Osnovne podjele bile su materijalizam pojedinaca kao što su Anaksimandar i Demokrit ("atomi") i panpsihizam Tales (640-546) s egejskog otoka Mileta, koji se školovao u Egiptu. Panpsihizam uči da svaka živa tvar ima besmrtnu psihu ili dušu, koja migrira u druge oblike života. U kasnijoj grčkoj helenskoj misli, materijalizam je trebao voditi u sofizam Protagore, dok se panpsihizam trebao nastaviti u pitagorejstvu, a zatim u doktrine Platona i Aristotela. (Panpsihizam je bio ključna komponenta orfizma, Dionizovog kulta, koji je naglašavao podjelu ljudskog bića na psihičku i materijalnu komponentu.) Pitagora (569.-470. pr. n.e.) rođen je i proživio svoje prve godine na Samosu, koji je bio "barbarski" istok kao i na grčkom zapadu. Iniciran u egipatsko svećenstvo Hator, ostao je u Egiptu više od deset godina, a naučio je hijeroglife, astronomiju, geometriju i egipatski panpsihizam. Poslan u Babilon, ondje je učio perzijski dualizam. On je psihu vidio kao "dobru", a materiju kao "zlu". Cilj psihe je bijeg od reinkarnacije u vječno postojanje čistog duha — "glazba sfera". Sa svoje akademije u Crotoni, Magna Græciacia, Pitagora je savjetovao studente i političke klijente da njeguju homonoiju ("dobre odnose među građanima"). Sugerirao je da je čovječanstvo podložno hybrisu (različitim i kaotičnim životinjskim emocijama).

Prihvaćanje glavnog načela ili "prijeteće eminencije" zvane epanastaza nužno je kako bi se osigurala hamonija u ljudskim odnosima. Ovo glavno načelo bilo je intuitivno shvaćanje božanstvenosti kozmosa. "Bogove " je Pitagora vidio kao apstraktne principe ili "čiste brojeve".

(1) Monada je simbol vječnosti postojanja i postojanosti u kozmosu.
(2) Dijada suprotstavljena monadi kao zli duh (kakos daimon).
(3) Pokazuje djelovanje monade i dijade u stvaranju postojanja
(4) Proširuje kreaciju na tri dimenzije, i prikriva svetu dekadu (1+2+3+4=10).
(5) Pet atomskih oblika: piramida, kocka, oktaedar, ikosaedar i dodekaedar, vatra, zemlja, zrak, voda i eter.
(6) Prvi savršeni broj , a kao i "5" kružni je po tome što njegove moći uvijek proizvode brojeve koji završavaju samim sobom.
(7) Jedini prosti broj u dekadi koji ne može generirati drugi broj u dekadi.
(8) Simbolizira kocku.
(9) Važan kao najveći broj prije ponavljanog niza.
Većina Platonovih komentara o panpsihizmu, brojevima, matematici i geometriji odjeci su, pojednostavljenih i iskrivljenih Pitagorinih ranijih ideja o ovim temama.

PLATON

Četvrto stoljeće prije nove ere("zlatno doba") Atena je bila izrazito racionalna i humanistička. Ljudski um i tijelo bili su predmet divljenja i uzdizanja. Rasprava između pitagorejaca/platoničara i materijalista/sofista bila je usredotočena na to postoji li nešto više od čovjeka - i više od kozmičkog poretka - od materije i ponašanja. U području umjetnosti, Grci su se divili savršenstvu tijela. Njihovi su kipovi gotovo uvijek idealiziranih figura i tijela. Platonova kozmologija (387.-347. pr. n.e) usredotočena je na "Teoriju oblika", u kojoj su bogovi definirani kao u Egiptu, osim što se izravno ne bave ljudskim poslovima, nego s oblicima ili prvim principima koji su mehanizmi uređenja svemira i svega u njemu (uključujući čovječanstvo). Platon zamišlja svemir kao vrlo složen, logički razumljiv stroj koji se može razumjeti kroz filozofiju (koja je rezervirana za elitu, višeg intelekta). Ne postoji život nakon smrti, ali dolazi do transmigracije psihe. Platon je branio vjerovanje u bogove zbog
(1) doktrine o besmrtnoj psihi i
(2) evidentnog poretka u svemiru. Platonova filozofija o besmrtnosti može se pronaći u Fedonu, posebno rasprave o kolektivnoj osnovi znanja i cikličkoj teoriji besmrtnosti. Platon je bio pristaša teleologije. Ovo je

doktrina da konačni uzroci pojava postoje, neovisno o svijesti pojedinaca.
Platon je (kroz lik Sokrata u svojim Dijalozima) smatrao dušu ili psihu spremištem cjelokupne osobnosti ili karaktera. Ne treba pokušavati pročistiti psihu ritualima ili ograničenjima, nego je razvijati vježbanjem njezinih sposobnosti. Država je psiha uvećana, stoga se "Republika" najtočnije vidi kao model za makro psihu. Konkretno, postoji trodijelna sličnost između države i duše: stanovništvo, pomoćnici i čuvari odgovaraju osjećaju, volji i razumu duše.
Dotične vrline su umjerenost, hrabrost i mudrost. U Republici Thrasymachus sugerira da je pravda samo interes jačega i maksimiziranje individualnih želja uz izbjegavanje patnje od strane drugih. Sokrat to neizravno pobija propisujući idealnu državu -"Republiku".

Stoga Sokrat odgovara Trasimahu i Glaukonu tvrdeći da je prirodnije da čovjek bude pravedan nego nepravedan ako mu je duša zdrava i svaki dio radi svoj posao. Platonu je bilo važno da se vrlina podigne na razinu racionalnosti. Nije bilo dovoljno da ljudi budu nesvjesno ili instinktivno čestiti; moraju "okusiti spoznaju dobra i zla", a zatim svjesno odabrati dobro. Platon je misaone procese označio kao:

- Eikasia (primitivna emocija),

- Pistis (obično aktivno/reaktivno mišljenje),
- Dianoia (precizna, logična, prosvijetljena misao) i
- Noesis (intuicija i razumijevanje Agatona).

Ponudio je poznatu "parabolu o špilji", po kojoj filozofi (koji su vidjeli Agatona savršene mudrosti) vode čovječanstvo u svjetlo pomoću dijalektike. ("dijalektika" znači poticanje na samoedukaciju kroz analizu i opovrgavanje nesavršenih koncepata.) Platon je bio elitist, ali njegov je elitizam bio usmjeren prema idealnom, sretnom i skladnom društvu, za koje je smatrao da može biti postignuto prosvijećenim raslojavanjem uloga. Stoga njegov recept je bio dobronamjerna aristokracija. Kritičari Platona napadaju kao totalitarnog oligarha.   Zbunjeni su "misticizmom" koji prožima njegove spise. Takav "misticizam" je razumljiv onima koji su upoznati s egipatskim i pitagorejskim konceptima.   Vrlina u " Zakonima" je ispravna percepcija užitka i boli do koje se dolazi razumom. Ako grad usvoji obrazloženje, rezultat je zakon. Vladavina zakona je imitacija božanske vladavine. Stoga stanovništvo mora odati čast bogovima. Mora postojati otpor promjeni zakona, ali zakone mogu oprezno mijenjati mudri ljudi (filozofi).
Neuspjesi idealne države rezultiraju:
Timokracijom (koja se vodi u skladu s vojničkim idealima ili moći),

Oligarhijom (temeljenom na kontroli bogatstva), Demokracijom (državom kojom upravljaju strasti masa) i Tiranijom (manipulacija sebičnih autokrata) . Platonova akademija postojala je 900 godina. Konačno ju je ukinuo car Justinijan 529. godine; bojao se da je to previše nekršćanski. Platonski dijalozi bili su izgubljeni u Europi sve do 15. stoljeća.

NOESIS

Platon je identificirao četiri razine mišljenja. Najviša od njih, Noesis, bila je intuitivno prepoznavanje istine. Ova prosvijetljena intuicija nastala je kroz razvoj psihe. To je važan čimbenik u Sotonističkom konceptu samoinicijacije.

Razni autori opisivali su Noesis kao mističnu sposobnost. Kao prvo smatram da je potrebno razmotriti pitagorejsku osnovu platonovske misli. Izvrsnost i dubina njegovih uputa ne mogu se poreći. Naime njegovi radovi uključuju Platona, Aristotela i druge. Ipak, pitagorejska uporaba kriptičnih aforizama i simboličke metode poučavanja zbunjuje one koji poistovjećuju filozofiju s Platonovom dijalektikom ili Aristotelovim zakonima mišljenja.

Noesis je način neverbalne simboličke misli. Budući da nije verbalni oblik rasuđivanja, čini se "nadracionalnim" i perceptivnim u smislu verbalnog uma. Misao se "pojavljuje" svijesti na isti način na koji se predmet "pojavljuje" oku. Ipak, misaoni oblik je podložan racionalnom pregledu i empirijskoj upotrebi, kao što je predmet viđen okom podložan drugim testovima postojanja. Štoviše, ovi preduvjeti dijele zajedničku značajku: svaki je razvio notaciju i formalizam - umjetni jezik - koji nije puki žargon, već se razlikuje od prirodnog jezika po svojoj strukturi i upotrebi.

ARISTOTEL

Aristotelov utjecaj započeo je oko 342. pr. n.e., kada je stigao na makedonski dvor kao učitelj mladog Aleksandra (Velikog). Preselivši u Atenu, osnovao je svoj Licej u konkurenciji s Platonovom Akademijom 335. pr. n.e., nakon što mu je uskraćeno mjesto na čelu Akademije (gdje je ranije bio Platonov student 20 godina). Godine 323. pr. n.e., kada je Aleksandar Veliki umro, Aristotel je prognan iz Atene pod optužbom za "bezbožnost". Njegova su djela izgubljena u Europi nakon pada Rimskog Carstva; ponovno su se pojavile u

vrijeme Tome Akvinskog i tretirane su kao katolička dogma. Aristotel pokušava opovrgnuti ili napasti Platona, ali njegove su kritike klimave. Primjer je njegov napad na Platonov elitizam, dok on sam brani koncept prirodnog ropstva. Aristotelu se može pripisati nastojanje da pažljivo i sustavno poveže mnoga područja znanja. Inače, slijedio je Platonovu filozofiju kao što je Platon slijedio Pitagorina učenja. Aristotel je konceptualizirao svemir kretanja i uzroka (mehanizam), koji se može pratiti do "nepokretnog pokretača". Ovo nije personalizirani Bog judao-kršćanstva, već neosobna sila. Individualna besmrtnost nije igrala ulogu u Aristotelovoj kozmologiji. Ovdje je vidljiv raskorak s Pitagorom i Platonom.
Po Aristotelu duša nestaje sa smrtnim tijelom, a ono što ostaje je "kreativni razum", koji je bio univerzalni, a ne individualna, egocentrična značajka. U svojoj Metafizici Aristotel napada pitagorejsku/platonovsku teoriju oblika. Aristotel je načelno prihvaćao teoriju oblika, ali je poricao da su oblici važniji od njihovih materijalnih manifestacija. Smatrao je da su oblik i materija jednako važni i bitni za postojanje jedno drugoga. Aristotel napada Platona rekavši da pojedinac postoji samo da bi služio državi (pogrešno tumačenje Platona). Aristotel osuđuje ropstvo po zakonu (kao što je porobljavanje zatvorenika), ali podržava "prirodno ropstvo". Rat za samoga sebe je pogrešan, osim ako

osvajanje države koristi i osvajaču i pobijeđenom. Ovo je povezano s doktrinom "prirodnog ropstva". Čovjek je, kaže Aristotel, po prirodi politička životinja. Svoj puni potencijal može ostvariti samo kroz interakciju s drugim ljudima, jer to mu je prirodno. Postojanje države stoga konceptualno prethodi individualizmu. Političko okruženje omogućuje jezik, uređenu komunikaciju i znanje. Cilj države je „opće blagostanje“: „Najbolji način života, kako za pojedince, tako i za državu, jest život u dobroti opremljen tolikom količinom vanjskih i tjelesnih dobara, koja će omogućiti sudjelovanje u djelima dobra." Samo u državi s idealnim ustavom "dobar čovjek" i "dobar građanin" su identični. Inače dolazi do sukoba, prisilnog izbora i stalne napetosti između njih dvoje. Aristotel postulira ispravne i pogrešne vrste autoriteta: Ispravna je vladavina u zajedničkom interesu, a pogrešna je vladavina u interesu samo dijela ili nekih dijelova društva. Postoje tri vrste autoriteta: jedan, malobrojni i mnogi. Kombinacija pravih vrsta s tri vrste rezultira monarhijom, aristokracijom i ustavnom vladom (srednje klase). Njihove izopačenosti su tiranija, oligarhija i demokracija (vladavina rulje). Najbolja vrsta ustavne vlade je Politeia: mješavina demokracije, oligarhije i aristokracije u kojoj su vladini uredi raspoređeni prema mješavini osobnog bogatstva oligarhija), slobodnog rođenja (demokracija) i zasluge (aristokracija). Ustavna vlast je najbolja jer je sredina

između dviju krajnosti demokracije i oligarhije. U Etici Aristotel navodi "zlatnu sredinu" (tj. sredinu između dvije teorijske krajnosti djelovanja) kao praktičniju mjeru dobrote od Platonova Agatona.
Moć bi, prema tome trebala biti povjerena srednjoj klasi kako bi se ublažio ekstremizam visoke i niske klase.
Doktrina zlatne sredine stoga je relativizam, a ne apsolutizam egipatskih, pitagorejskih i platonskih filozofskih sustava.

HELENISTIČKA ERA

Helenističko doba europske civilizacije obuhvaća vrijeme od smrti Aleksandra Velikog 323. godine prije n.e do +/- 100. godine. Bilo je to razdoblje obilježeno agresivnom i inovativnom trgovinom koju su poticali Ptolomejski Egipat i Seleukidsko Carstvo Perzije/ Plodnog polumjeseca/južne Turske. S poslovnom klimom koja se nije razlikovala od današnje, poduzetnici iz više i trgovačke klase su napredovali, ali niže klase su iskusile niske plaće i loš životni standard. To je rezultiralo širokom migracijom u urbana područja i posljedičnim stvaranjem velikih gradova (kao što je Aleksandrija, s populacijom od 500 000 do 1 000 000).
Helenistička umjetnost razlikovala se od helenske po

većem naglasku na kvalitetama naglašenog realizma, senzacionalizma i sladostrasnosti. Građane su luksuzne palače i organizirani javni radovi. Do procvata znanosti došlo je u astronomiji, matematici, geografiji, medicini i fizici. Seleukidsko carstvo obuhvaćalo je Elam, Sumeriju, Perziju, Babiloniju, Asiriju, Siriju, Feniciju, a povremeno i Malu Aziju i Palestinu. Funkcija carstva bila je pružiti Bliskom istoku ekonomsku zaštitu kakvu je ranije pružala Perzija, a kasnije Rimsko Carstvo. Trgovina je bila ključ njenog prosperiteta. Prošireni su stari perzijski trgovački putovi. Novac proizveden u Egiptu, Rodosu, Seleukiji i Pergamonu zamijenio je razmjenu prethodna četiri stoljeća. Grčka civilizacija bila je kulturni ideal.

Običnom čovjeku bilo je teško shvatiti apstraktne, metaforičke i znanstvene aspekte grčke kulture. U udaljenijim područjima religija se vratila na vlast jer je, prema riječima Willa Duranta, "prepoznala tajnu bespomoćnost i usamljenost čovjeka te mu dala nadahnuće i poeziju. Razočarani, izrabljivani, ratom umorni svijet rado je vjerovao i nadao se opet. Najmanje očekivani i najdublji učinak Aleksandrova osvajanja bila je orijentalizacija europske duše." U Egiptu je dinastija Ptolomeja (utemeljio ju je Aleksandrov general Ptolemej) osnovala Aleksandriju i njezin veliki muzej, koji je utočište četiri skupine

učenjaka — astronoma, pisaca, matematičara i liječnika. Knjižnica je nakupila više od 500 000 svitaka knjiga do 250. g. pr. n. e., dobivši još 200 000 kad je Mark Antonio poklonio Knjižnicu u Pergamonu Kleopatri nakon 48. g. pr. n.e.

Godine 389. kršćanski rimski car Teodozije naredio je da se Knjižnica spali do temelja kao "poganska" institucija. Unatoč tome, milijuni svitaka spašeni su ili prikupljeni iz drugih knjižnica, a Knjižnica je ponovno uspostavljena do 636. godine, kada je Egipat osvojio Omar, treći islamski kalif. Smatrajući da Knjižnica predstavlja prijetnju nadmoći Kur'ana, naredio je da se sav njezin sadržaj spali kao gorivo za gradska kupališta-- proces koji je trajao šest mjeseci. Tako su nestali bezbrojni zapisi o najstarijim civilizacijama čovječanstva. Egipatska helenizacija proširila se samo na deltu i nije značajno utjecala na domaće stanovništvo ili kulturu. Ptolomejska dinastija sebe je smatrala Grčkom, govorila je i pisala grčki i nije se trudila naučiti egipatski. Ali do 2. stoljeća prije n.e grčka je kultura apsorbirana u egipatsku. U vrijeme dolaska Julija Cezara 30. godine prije n.e, dinastija je bila toliko oslabila da je pala gotovo bez borbe. U helenističkom razdoblju došlo je do širenja različitih misterijskih kultova, poput kultova Izide, Orfeja, Mitre i gnosticizma. Helenistički filozofski pravci bili su utjecajni u

intelektualnim središtima Zapada i nastavit će se u rimsko doba.

SKEPTICIZAM

Koji su uveli Pyrrho iz Elide (360.-270. pr. n.e.) i Timon iz Platonove akademije u Ateni (320.-230. pr. n.e), može se definirati kao doktrina da je svako istinsko znanje nemoguće, ili da je svako znanje neizvjesno -- dakle da se nijedna činjenica ili istina ne može utvrditi na filozofskim temeljima. (Ali kako iskreni skeptik može biti siguran u ovo ?) Ako se ništa ne može konačno znati, tvrdi skeptik, onda vrlina leži u izbjegavanju prosuđivanja, a time i djelovanja. Država se nevoljko podnosi, jer ona nudi zaštitu od negativnih vrijednosti, kakve god bile. To samo po sebi nije pozitivistički nastrojen. Na mnoge načine skepticizam se može smatrati "pametnom" parodijom Sokratove metode.

Sokrat je, međutim, koristio skeptički pristup znanju da bi bolje upotrijebio logiku. Skeptici nisu slijedili sličan pozitivan, konstruktivan pristup stjecanju znanja.

EPIKUREJSTVO

Je bila filozofija hedonističke etike koja je smirenost nepomućenu mentalnom ili emocionalnom uznemirenošću smatrala najvišim dobrom, držala intelektualna zadovoljstva superiornijima od drugih i zagovarala odricanje od trenutačnog zadovoljstva u korist trajnijih zadovoljstava. Uveo ga je (i nazvan po) Epikuru sa Samosa (341.-270. pr. n.e.), a uživao je značajan utjecaj među grčkim civilizacijama na azijskim obalama. Epikur je bio panteist koji je odbacio konvencionalnu religiju, i smatrao da bi filozofija trebala osloboditi čovječanstvo straha od bogova, koji su, ako postoje, previše udaljeni da bi brinuli o ljudskoj sudbini. Odbacio je metafiziku, smatrajući da ljudi ne mogu znati ništa o natčulnom svijetu. Razum, rekao je, mora prihvatiti dokaze osjetila.

Epikur je smatrao čovječanstvo potpuno iii proizvodom - a um samo drugom vrstom materije. Duša može osjećati ili djelovati samo pomoću tijela, smatrao je, i ona umire smrću tijela. U skladu s tim, Epikur je isticao da vrlina nije cilj sama po sebi, već prije sredstvo za postizanje sreće. Preporučivao je jednostavan, seoski život . "Sve što je prirodno lako je nabaviti, a samo ono beskorisno je skupo." "Želje se mogu zanemariti ako

nam neuspjeh da ih ostvarimo ne nanese stvarnu bol." Epikurejstvo razmišlja o sreći na negativan način, tj. o slobodi od boli. Misli na mudrost kao bijeg od opasnosti i problema života.

STOICIZAM

Filozofski sustav koji je držao da je čovjekova dužnost slobodno se prilagoditi prirodnom zakonu i vlastitoj sudbini, da je vrlina najviše dobro i da mudar čovjek treba biti slobodan od strasti, podjednako neuznemiren radošću ili tugom. Prvi predstavnik Stoicizma je Zenon, pomalo tajanstveni Feničanin/Egipćanin (336.-264. pr. n.e.), kasnije su ga prihvatili Krizip, Ciceron, Seneka, Epiktet i Marko Aurelije iz Rima. Stoicizam je također bio panteistički: svijet je utjelovljenje Logosa Spermatikosa (sjeme razuma). Materija je dinamična. Svemir prolazi kroz cikluse širenja i skupljanja, razvoja i rastakanja. Čovjek je mikrokozmos svemira. Kada umre, njegova duša preživljava smrt kao neosobna energija. Na kraju će se ponovno apsorbirati u univerzalnu energiju. Stoici su poricali skeptičku tvrdnju da objektivno znanje nije moguće, držeći da mudar čovjek može razlikovati pouzdane dojmove (kataleptika phantasia = "hvatajući dojmovi") od eteričnih. Stoga stoici su svemir

percipirali kao jedinstvenu, integriranu supstancu ljudskog postojanja i ponašanja. Znanje nastaje kroz osjetila, koja su ujedno i konačni test istine. Iskustvo ne vodi uvijek do znanja, jer percepcije mogu biti iskrivljene strašću i/ili emocijama. Razum je vrhunsko postignuće čovječanstva. Budući da je čovječanstvo sastavni dio prirode, dobrota znači suradnja s prirodom. Ako zlo dolazi dobrom čovjeku, ono je samo privremeno i nije stvarno zlo, jer je u većem smislu prirodno. Stoik tako smireno prihvaća sve životne uspjehe i nedaće. On teži odsustvu osjećaja u svojim mislima i ponašanju. Ipak, stoicizam ne promatra događaje kao determinističke. Pojedinac je uvijek odgovoran za vlastite dobre ili loše izbore, mjereno prema prirodnoj aproksimaciji. Stoik smatra "prosječnog čovjeka" opasnom budalom kojom upravljaju strasti i osjećaji, a ne vrlina i razum. Stoik ne odobrava rat i ropstvo, te vjeruje u humanitarizam i jednakost svih ljudi kao elemenata prirode. Stoicizam ne zagovara nasilne društvene revolucije ili drastične politike za postizanje tih ciljeva. Promjena mora doći "prirodno", a ne umjetno. Stoici su tražili sklad u društvu, koji su - za razliku od epikurejaca - priznavali prirodnim. Stoički ideal bilo je "svjetsko društvo" (kozmopolis) koje nadilazi regionalne podjele: jedan od Aleksandrovih ciljeva njegovog carstva.

Varijanta stoicizma bio je rani CINIZAM Antistena

(444.-365. pr. n. e.) i Diogena (323. pr. n. e.), koji su zagovarali odbacivanje svjetovnih dobara i uplitanja (uključujući politiku) i koncentraciju na vrlinu kao jedini vrijedan cilj. Jednostavni oportunizam cinizma - uzimanje onoga što život nudi, bilo u dobru ili u zlu - na kraju je apsorbiran u etičko stav stoicizma.

Jedna od najupečatljivijih tendencija u četiri helenističke škole mišljenja bilo je nastojanje da se proučavanje etike odvoji od proučavanja politike. Dok se kod klasičnih mislilaca dobrobit pojedinca i dobrobit zajednice moraju podržavati, postklasična misao često je implicirala njihovu podjelu.

PREDKRŠĆANSKI RIM

Predkršćanski Rim činili su rukovoditelji (konzuli), aristokrati (patriciji) i mase (plebejci), pri čemu posljednje dvije skupine imaju zastupljenost u zakonodavnom tijelu (Senatu). Nakon smrti Julija Cezara, sustav je postajao sve imperijalaniji sa sve većim vojnim utjecajem. Rimska kozmologija sastojala se od adaptacija helenskih božanstava, ali u kontekstu više animističkom, a manje humanističkom, sa svećeničkom klasom koja ih je tumačila. Rimski pjesnik

Lukrecije (98.-55. pr. n.e) predstavnik je kasnijih epikurejskih i stoičkih utjecaja koji su postupno zamijenili staro animističko poganstvo. Marko Tulije Ciceron (106.-43. pr. n. e.) općenito se smatra jednim od istaknutijih zagovornika ovog rimskog stoicizma (zajedno s carem Markom Aurelijem 161.-180. n. e.), iako se smatrao akademskim skeptikom (nakon Platonove akademije u Ateni). U 1. stoljeću prije n.e Rim je vidio značajan utjecaj uvezenih inicijacijskih sustava, poput onih Mitre (Perzija), Magna Mater (Frigija/Mala Azija) i Ozirisa/Serapisa (Egipat). Rimska filozofija bila je pod jakim utjecajem tradicije, potreba i funkcija sekularne države. U vrijeme svoje izvorne monarhije, Rim je također imao skupštinu (svi muški vojno sposobni građani) i Senat. Skupština je u biti bila ratifikacijsko tijelo s pravom veta; nije mogla inicirati zakonodavstvo. Senat je započeo kao poglavari raznih moćnih klanova koji su kontrolirali rimsku državu. Kralj je bio jedan od njih, a njegove ovlasti odredio je Senat. Otprilike 509. godine prije n.e monarhija je svrgnuta i zamijenjena Rimskom Republikom, s dva izabrana konzula i odredbom da se diktator imenuje na najviše šest mjeseci u slučaju nužde.

Uslijedile su gotovo neprekidne ratne kampanje sve do osvajanja talijanskog poluotoka 265. pr. n.e.
Godine 287. pr. n. e. donesen je zakon koji određuje da

akti okupljanja trebaju postati zakon bez obzira na to odobri li ih Senat ili ne. Među vođama frakcija kao što su Marius, Sulla, Pompej i Julije Cezar (čije je ubojstvo 44. g. pr. n. e.) označilo kraj Republike i početak Rimskog Carstva, postojali su stalni politički sukobi. Rimsko se pravo tradicionalno datira s objavljivanjem dvanaest tablica ca. 450 godina prije n.e. Porote su odlučivale o činjeničnim pitanjima; suci (pretori) tumačili su važeće zakone. Postojale su tri grane rimskog prava:

(1) Građansko pravo (IUS CIVILE: doneseni zakoni specifični za Rim),
(2) Pravo naroda (IUS GENTIUM gentium: zakoni koji se smatraju primjenjivima na sve narode, strane i domaće)
(3) Prirodni zakon (IUS NATURALE)

Dva glavna Ciceronova djela, Republika i Zakoni, preživjela su samo u fragmentima. Napisao ih je u obliku dijaloga, te istaknuo mišljenje da se vrlina mora vježbati.
Dok čista, kontemplativna filozofija može biti "viša", njeno je postojanje opravdano samo u svojoj praktičnoj, primijenjenoj dobrobiti za državu. Slično tome Ciceron je smatrao da postoji mogući sukob između "mudrosti" i "pravde", budući da prva poziva na sebične radnje, dok druga zagovara altruizam. Rimska republikanska etika

bila je etika samopožrtvovnosti za grad--državu, ali u vrijeme Cicerona postalo je očito da je Rim do premoći u Italiji i diljem Sredozemlja došao zbog sebične i izrabljivačke politike. Iznenađujući nedostatak političkih spekulacija u Rimskoj Republici i Carstvu posljedica je praktičnih zahtjeva stavljenih pred postojeće sustave. Rim nije bio kultura koja se prepuštala dokolici u bilo kojem trenutku. Stalno se borila ili za svoju egzistenciju, da proširi novostečenu moć, ili da upravlja carstvom prevelikim da bi jedan grad--država njime udobno upravljao. Filozofija je bila dobrodošla samo u onoj mjeri u kojoj je pridonosila gradskim odgovornostima i percipiranim sudbinama - ne u mjeri koja bi mogla oslabiti koheziju Rima.

TOMA AKVINSKI I SKOLASTIKA

"Rani srednji vijek" nije bio osobito bogato doba u smislu kulturne umjetnosti, osim arhitektonskih pothvata u relativno strogom romaničkom stilu, nakon čega je sredinom 12. stoljeća uslijedila gotika (lakša i uzvišenija gradnja, s većim naglaskom na vertikalnim elementima). Otprilike u to vrijeme nastale su neke značajne balade i pjesme (Nibelungenlied, Parzival, Edda, itd.), a glazba je postala nešto složenija u svojim

pisanim formatima.

Toma Akvinski (1225.-1274.) bio je kršćanski klerik koji je promaknut u katoličkog sveca svojim uspjehom u reagiranju na :
(a) izazov islama i
(b) ponovno otkriće klasične filozofije, osobito

Aristotelove, ca. 1140. Do 1250. Akvinskog su nazivali "filozofom" koji je imao "svetu misiju " pročistiti katolicizam do intelektualne preciznosti usporedive s onom Aristotela, a također i učiniti Aristotelova više svjetovna/znanstvena djela podnošljivima crkvi kroz njihovo laskavo tumačenje, dakle plagijat i krivotvorenje na djelu. Filozofija Tome Akvinskog je učenje da filozofija i teologija imaju odvojene sfere, pri čemu jedna traži istinu posredstvom razuma, a druga mimo razuma. otkrivanje, ali donošenje zaključaka koji podupiru jedni druge; da svo znanje počinje osjetilnom percepcijom iz podataka od kojih intelekt apstrahira univerzalne, i na temelju njih nastavlja kroz indukciju i dedukciju do znanosti i znanja o stvarima u njihovim uzrocima i odatle do znanja o konačnoj kauzalnosti; i zaključak da je Svemir kreacija beskonačnog, nestvorenog bića; da je sve u prirodi sastavljeno od materije i oblika, pri čemu je potencijalnost prvog dovedena u stvarnost pomoću drugog; da je sve što je prirodno dobro samo po sebi i

razlog za zlo samo kada se koristi za druge ciljeve od onih za koje je stvoreno ili izvan granica propisanih zdravim razumom ili božanskim zakonom; i da je čovjek zbog svoje razumne prirode nuždom prisiljen tražiti najviše dobro"

Pozivajući se na Aristotelov argument za "nepokretnog pokretača", Akvinski sugerira da nužnost "prvog uzroka" logično dokazuje postojanje boga. To su kasnije osporili Hume (koji sugerira da uzroci i posljedice mogu beskonačno ići naprijed ili unazad) i Kant (koji tvrdi da je doktrina uzročnosti primjenjiva samo na područje osjetilnog iskustva). Akvinski primjećuje da je Aristotel zagovarao načelo da je "dobro" koje se može pronaći u velikim razmjerima bolje od "dobra" koje se može pronaći u čisto osobnim razmjerima, budući da "veće dobro" približava i odražava cjelokupno stvaranje. Akvinski dodaje da je Aristotel ograničio političko umijeće na praktičnu primjenu dobrih načela koja su kroz teoretsku filozofiju utvrđena kao dobra.   Cilj života nije "samo živjeti u kreposti, nego kroz kreposni život postići uživanje u bogu". Budući da prirodne ljudske vrline nisu dovoljne da bi se to postiglo, to nije zadatak svjetovnih vladara, već krista kroz njegovu crkvu, čijem bi papi "svi kraljevi kršćanskog svijeta trebali biti podložni". Uz aristotelovsko-teološki sadržaj Akvinske misli, tu je i legalistički element: Svemir je podložan

zakonima. Akvinski je definirao "zakon" kao "odredbu razuma za opće dobro, koju je donio onaj tko se brine za zajednicu i koju je proglasio". Ali kako je priroda hijerarhijski organizirana u oblike i organizme veće i manje složenosti, takvi su i univerzalni zakoni. Na vrhu je Vječni Zakon, koji se više-manje izjednačava s bogom. Stoga je razumljiv samo bogu. Sljedeći je Prirodni zakon, koji je Vječni Zakon u onoj mjeri u kojoj ljudski razum može otkriti dosljednost u njemu. Dok se prirodni zakon shvaća razumom, božanski zakon se otkriva kroz religiozno otkrivenje - kroz krista i crkvu. Božanski zakon i prirodni zakon "rangiraju" se manje-više jedan pored drugoga. Najniži na ljestvici je Ljudski zakon, pojam koji obuhvaća zakone koje čovječanstvo donosi oponašajući "dobro" percipirano u/otkriveno prirodnim i božanskim zakonom. "Tri nagona" koja čovjeka odvlače od dobrote su

(1) bogatstvo,
(2) tjelesni užitak i
(3) čast/status.

Stoga su "tri vrline"
(1) siromaštvo,
(2) čistoća i
(3) poslušnost.

Razmišljanje Akvinskog predstavlja filozofski — standard katoličke crkve čak i danas. Akvinski je primjer srednjovjekovne skolastike po tome što "rasuđuje" prema unaprijed prihvaćenom i unaprijed određenom zaključku. Umjesto da logiku koristi kao istraživačko sredstvo za otvoreno rješavanje pitanja, on je koristi kao sredstvo za opravdavanje dogme.
Suprotno klasičnoj logici koju su primijenili Platon, Aristotel itd. Ovi stariji filozofi nisu branili institucionalnu dogmu, nego su se služili sredstvom argumentativne logike — dijalektikom — da ilustriraju i potkrijepe pojmove koje su u biti shvatili intuitivno, tj. nadlogički.

RENESANSA--MACHIAVELLI

Razdoblje 1350.-1600., nazvano "renesansa", obilježeno je kontinuiranim porastom svjetovnog obrazovanja (s pomicanjem naglaska sa klerikalnih sveučilišta na svjetovne sudove i akademije). Srednjovjekovni naglasak na logici i metafizici ustupio je mjesto oživljenom klasičnom učenju u područjima kao što su jezik, književnost, povijest i etika. Renesansa je započela u Italiji zbog njezinih jakih veza s klasičnim znanjem i zbog relativnog bogatstva velikih talijanskih

gradova. Pape su također bile pokrovitelji umjetnika poput Rafaela i Michelangela. Među ostalim majstorima talijanske renesanse bili su Botticelli i Da Vinci. Od 1450. do 1600. neoplatonski pokret koji je podržavao jedan od firentinskih Medicija stekao je značajan utjecaj. Platonova su djela prevedena na latinski do 1469.

Takva klima u Firenci iznjedrila je Niccoloa Machiavellija (1469.-1527.), čija je pragmatična filozofija toliko razbjesnila pseudopobožne i licemjerne dužnosnike njegova vremena (i budućih vremena) da će "Stari Nick" na kraju postati pseudonim za samog Vraga. U stvarnosti Machiavelli je bio čestit čovjek, koji nikada nije zagovarao zlo. Stekao je "zlu" reputaciju jednostavno zato što je provocirao lažne i prijetvorne ljude. Machiavellijeva filozofija, koja je u biti politička, može se sažeti na sljedeći način:
Vladar može opravdano upotrijebiti bilo koje sredstvo, koliko god bilo nezakonito ili beskrupulozno, kako bi uspostavio i održao jaku središnju vlast. Machiavelli je pro forma prihvatio kršćansku kozmologiju. Budući da ovaj izvor tvrdi da je božanski otkriven, rekao je dalje, on je izvan ili iznad razuma. Smatrao je kako ljudski razum bez pomoći ne može uočiti razliku između političke vlasti utemeljene na božanskoj objavi i one koja nije utemeljena na božanskoj objavi (kao što su

pretkršćanski poganski vladari). Stoga Machiavelli slijedi vodstvo Williama od Occama ("Occamova britva"), koji je naglašavao vjerovanje u boga kao funkciju čiste vjere, a ne razuma. Proučavanje politike, zaključuje Machiavelli, u potpunosti pripada svijetu razuma i može zanemariti teološke vrijednosti. Machiavelli svu političku povijest vidi kao međuigru između fortune (prilike) i virtue (volje, hrabrosti i vještine). Kad virtu drže mnogi, moguće su republike. Kad virtu drži nekolicina, rezultat su tiranije. Da bismo razumjeli vladajuća načela političkog života, moramo ispitati početke značajnih političkih sustava. Početak je taj koji postavlja obrazac za političku situaciju; uzastopni vladari su relativne imitacije koje odražavaju početak. To je razmisljanje Machiavellija učinilo prvim političkim znanstvenikom, budući da je tražio objašnjenje države u onome što jest i što je bila, a ne u njezinim budućim ciljevima ili idealima.
Načelo zakonitosti sekundarno je u odnosu na načelo sile: "Temelji svih država, bilo novih, ili starih su dobri zakoni i dobro oružje. Ako je oružje dobro, moraju postojati i dobri zakoni, neću raspravljati o zakonima, nego ću govoriti o oružju." Ne pravi se razlika između pravednih i nepravednih zakona. Zakonita borba je "svojstvena čovjeku", a borba silom "svojstvena je zvijerima"; budući da je prvi često neadekvatan da se izbori sa zvjerima i prisilama čovječanstva, uspješan

vladar mora biti vješt u ovom drugom. Dok su muškarci prirodno svrsishodni, oni prirodno ne traže pravdu. Moraju biti prisiljeni biti poslušni od strane vladara. Cilj opravdava sredstva: kako bi osigurao opće dobro, vladar se mora povremeno "boriti vatrom protiv vatre " i suočiti s izazovima okrutnosti i terora. Opće dobro mora biti vladajući standard političkih odluka i akcija, zamjenjujući transcendentne ili božanske standarde. Dok okrutnost i sila mogu postići mjeru društvenog reda i kontrole, ljubaznost i dobronamjernost također su vrijedni alati i mogu izazvati trajniju suradnju stanovništva. Međutim, ni okrutnost ni dobrota nisu dovoljne same po sebi. Kako su transcendentni standardi za ljudsko ponašanje (koje Machiavelli smatra nemogućim postići) napušteni, automatski su niži i realističniji "ljudski" standardi zauzeli njihovo mjesto. "Jer način na koji ljudi žive toliko se razlikuje od načina na koji bi trebali živjeti da će onaj tko napusti uobičajeni put radi onoga što bi trebao slijediti uvidjeti da ga to vodi u propast, a ne u sigurnost." Ova usmjerenost na stvarnost u konačnici potiče čovjeka da dostigne dostojanstvo preuzimanjem potpune odgovornosti za sebe. Machiavelli se može smatrati prvim političkim filozofom koji svoju filozofiju temelji isključivo na "prirodnom" (za razliku od božanski nadahnutog) . "Božanski zakon" Akvinovog četverodijelnog, pravnog svemira za Machiavellija je irelevantan. Upitno je može li se Machiavellia nazvati

političkim znanstvenikom, budući da su njegove povijesne studije i primjeri relativno selektivni i ilustriraju njegovo stajalište, a ne znanstveno nepristrasni. (Ista kritika može se uputiti mnogim "političkim znanstvenicima") . Kod Machiavellija, je naglašena nebitnost religije od nečeg doslovnog i obveznog do nečeg metaforičkog i neobveznog. Ako religija nema nikakvog utjecaja na ono što je Platon nazvao "glavnom umjetnošću" (politika), zašto bi onda imala više od vrijednosti zabave u bilo kojem drugom području? Machiavelli nije izravno napadao religiju, kao ni Nietzsche; nego ju je ignorirao - i upravo ga je ta drskost učinila prijetnjom. Treba naglasiti da Machiavelli je sebe opisivao kao pragmatičnog. Poput Platona i Aristotela tražio je najbolju moguću državu. Ograničio je to "najbolje moguće" na razum i čovječanstvo u prirodnom, podbožanskom stanju. I opravdavao je sve usputne ekscese u državi samo ako bi se time brže i temeljitije moglo postići konačno, opće dobro.

REFORMIZAM

Do 1500. godine, kao posljedica izuma tiskarskog stroja, Europa je posjedovala procijenjenih 9 milijuna knjiga, kao primjer, 1450 ,dakle samo 50 godina ranije,

Europom je kružilo manje od 100 tisuća ručno pisanih rukopisa. Ubrzana je razmjena ideja, a s njom i kritika vjerskih, političkih i društvenih normi.

Reformacija, obično datirana oko. 1517. do cca. 1648. (kraj Tridesetogodišnjeg rata), bio je vjerski pokret 16. stoljeća čiji je cilj bio ispraviti stvarne ili pretpostavljene zlouporabe u rimokatoličkoj crkvi, a u konačnici obilježen odbacivanjem vrhovne vlasti pape, odbacivanjem ili modificiranjem velikog dijela rimokatoličke crkve. Također Reformacija podrazumijeva doktrinu i osnivanje protestantskih crkvi. Ključni zagovornici reformacije bili su Martin Luther (1483-1546) u Njemačkoj i John Calvin (1509-1564) u Švicarskoj. Iako je postojao niz pod--pokreta diljem Europe, oni su se općenito slagali oko temeljnog kršćanstva koje je karakterizirano

(1) Potpunim i neupitnim autoritetom biblije.
(2) Poricanje autoriteta crkvene birokracije da tumači bibliju.
(3) Odbacivanje razuma i umjesto toga neupitna afirmacija vjere .
(4) Osuda upotrebe sile za vjersko obraćenje.
(5) Koncept "dva carstva" (duhovna milost i politička moć), koji dopušta nekršćanska djela ako ih zapovijeda sekularna vlast.

Ovim u biti luteranskim točkama Calvin dodaje snažan element crkvene prisile na pojedinca i netrpeljivosti prema alternativnim religijama. "Bog jasno daje do znanja da lažnog proroka treba kamenovati bez milosti. Moramo zgaziti pod svojom petom sve naklonosti prirode kada je u pitanju Njegova čast." Luther i Calvin vjerovali su da je čovječanstvo potpuno izopačeno -- da čak ni "dobra djela" ne zadovoljavaju božje standarde . Razlog etičkog ponašanja je taj što će se pravedan čovjek automatski prikloniti takvom ponašanju, a ne zato što je ono samo po sebi logički ili etički opravdano. Spasenje je moguće postići samo potpunom predajom sebe kristu. To je odbacivanje srednjovjekovne skolastike i argumenata "logičke etike" Aristotela ("ovaj prokleti, umišljeni, bezobrazni poganin" - Luther) i Akvinskog. "Razumu“ se ne vjeruje, pa čak je i predmet kritike i osude. U vezi s dva kraljevstva Calvin je izjavio: "Dvije su vlasti: jedna duhovna, kojom se savjest uvježbava na pobožnost i obožavanje boga; druga građanska, kojom se pojedinac podučava onim dužnostima koje imaju ljudi Ovim se dvama oblicima obično daju neprikladni nazivi duhovne i vremenske jurisdikcije, nagovještavajući da se prva vrsta odnosi na život duše, dok se potonja odnosi na pitanja sadašnjeg života, ne samo na hranu i odjeću, već i na donošenje zakona koji od čovjeka zahtijevaju da živi među svojim

bližnjima čisto, časno i umjereno. Prvi ima svoje sjedište u duši; drugi samo regulira vanjsko ponašanje. Prvoga nazivamo duhovno, a drugo zemaljsko kraljevstvo."
Calvin je izbjegavao propisivanje najboljeg oblika vladavine, smatrajući da je to pitanje o kojem trebaju odlučiti svjetovne vlasti. Luther je smatrao da kolektivne vlade povećavaju ljudsku korupciju, stoga je favorizirao monarhije. Protiv katolicizma Luther i Calvin zagovarali su autonomiju države pod bogom. Protiv radikalnih fundamentalista (anabaptisti,) zagovarali su teološku nužnost civilne vlasti. Protiv agresivnih građanskih vladara zagovarali su autonomiju crkve (u protestantskom smislu). Kalvinizam je osuđivao umjetnost, luteranstvo ju je običavalo ignorirati, a unutar katoličanstva postojala je reakcija protiv prikaza aktova, što je rezultiralo nagrđivanjem ili preinakom mnogih ranijih djela. Posljedično, bilo je nekoliko zapaženih umjetnika iz doba reformacije, s izuzetkom Dürera, Holbeina i El Greca. Umjetnici su počeli djelovati više kao profesionalci i raditi djela za svjetovne dužnosnike i srednju klasu. U znanstvenom području Kopernik je ustvrdio heliocentrizam.

Najveća podrška reformaciji došla je od svjetovnog plemstva i trgovačke srednje klase u nastajanju. Ta je potpora nastala uglavnom iz želje ovih skupina da se oslobode ekonomskog tereta papinstva i njegovih

podređenih ešalona. Vremenom reformacija je izazvala katoličku "protureformaciju", donekle militantni ogranak katoličke crkve. Od 1545. do 1563. postavljen je Tridentski koncil, da riješi pitanja dogme. Dogme su proglašene i nametnute s ozbiljnošću kakva nije postojala za vrijeme renesansnog papinstva koje je voljelo užitke. "Da je moj vlastiti otac heretik", rekao je Pavao IV, "spalio bih ga." Godine 1540. Ignacije Loyola utemeljio je Družbu Isusovu (isusovce), koju su karakterizirali ekstremna disciplina i makijavelistički društveni utjecaj. Loyola je stavljao veliki naglasak na obrazovanje, a do 17. stoljeća sveučilišta kojima su dominirali jezuiti obrazovala su gotovo cijelu katoličku Europu. Nakon što su 1550. napetosti između katolika i protestanata dosegle stupanj vjerskog rata, kulminiravši tridesetogodišnjim ratom između Danske, Švedske i protestantskih njemačkih kneževina s jedne strane i katoličkih Habsburgovaca (Španjolska, Austrija, Nizozemska, Italija i veći dio katoličke Njemačke) s druge strane. Francuska, iako katolička, borila se protiv Habsburgovaca iz sekularnih političkih razloga. Otprilike jedna trećina njemačkog stanovništva umrla je od rata i njegovih nuspojava, a konačni Vestfalski mir (1648.) postignut je najviše zbog iscrpljenosti svih strana.

FILOZOFIJA THOMASA HOBBESA

Razdoblje od 1500. do 1789. općenito se naziva "doba apsolutizma", jer su europski monarsi uživali svoj najveći autoritet tijekom tog doba. Uz reformaciju, koja je oslabila svjetovnu moć katoličke crkve, monarsi su ojačani novim izvorima prihoda i pritiscima čestih ratova (koji su težili ujedinjavanju naroda oko središnjih vlasti). Doba apsolutizma označilo je početak modernog državnog sustava, kojeg karakterizira

(1) Pravna jednakost država;
(2) Pravo država na objavu rata, vođenje vanjske politike i sklapanje saveza;
(3) Uporaba diplomacije kao zamjene za rat;
(4) Rođenje koncepta "ravnoteža moći".

Elizabeta I. od Engleske umrla je 1603., a slijedili su je James I., a zatim Charles I., koji su se protivili parlamentu i pučanstvu, arogancijom i pretjeranim, proizvoljnim oporezivanjem da je engleski građanski rat koji je izbio 1642. završio 1649. odrubljivanjem glave Charlesa I. Parlament je 1660. protjerao Charlesa II da bi prijestolje preuzeo Charlesov sin James II koji je svrgnut državnim udarom 1688.-89. (Slavna revolucija) u korist Williama i Mary.

U Francuskoj je Luj XIV ("Kralj Sunce") vladao od 1643. do 1715. Posvetio je vremena i truda državnim poslovima, ali slijedili su ga dva nesposobna kralja, Luj XV i XVI, čije je udaljavanje od naroda na kraju dovelo do Francuske revolucije 1789.
Španjolski kralj Filip II vladao je od 1556. do 1598. Poraz njegove "Nepobjedive armade" od strane Engleske Elizabete I. 1588. označio je početak opadanja Španjolske kao velike Europske sile .

Fridrik II ("Veliki") vladao je u Pruskoj od 1740. do 1786. Njegova unutarnja politika bila je progresivna, iako mu je vanjska politika bila jednako ratoborna kao i politika njegovih susjeda.

Kulturno gledano, 16. i 17. stoljeće bili su vrijeme prijelaza između srednjovjekovnog/renesansnog znanja i nove, znanstvene klime prosvjetiteljstva. Antička povijest bila je poznata samo po "Starom zavjetu", dok su se druge povijesti smatrale manje vrijedne. Dok biblija stavlja stvaranje na 4004. pr. kr., veliki dijelovi ranije povijesti ostaju nepoznati. Općenito,   smatralo se da je Svemir usredotočen na Zemlju, a nekršćanski/ europski svijet smatran je "divljim". Intelektualcima je bilo teško znati u što točno vjerovati! Isaac Newton je mnogo godina posvetio proučavanju biblije. Napisao je: "Ako se u bilo kojem trenutku pojavi bilo kakvo pitanje u

vezi s kristovim tumačenjima, trebamo se čuvati filozofije i pribjeći Starom zavjetu." Generaciju nakon što je objavio svoja slavna Principia, Newton je još uvijek pokušavao otkriti točnu lokaciju Solomonovog hrama, koji je smatrao najboljim vodičem kroz topografiju neba.

Thomas Hobbes (1588-1679) zauzeo je znanstveni, materijalistički pristup objektivnom svemiru, tvrdeći da je nadnaravni ili subjektivni svemir izvan racionalnog razumijevanja. Politika u potpunosti pripada području racionalnog i prirodnog. Impresioniran matematikom i geometrijom, Hobbes je pretpostavio da je ljudsko ponašanje slično strukturirano. Stoga je nastojao razumjeti "mehaniku" ili "zakone" ljudskog političkog ponašanja. Hobbes je odstupio od Aristotela i srednjovjekovne tradicije negirajući da je čovjek društvena životinja, tj. da traži društvo i političku interakciju kao cilj sam po sebi. Čovjek je doista "vuk samotnjak". Ne postoji "vrhovno dobro"; postoji samo osobni interes i zadovoljstvo. "Na prvo mjesto, kao opću sklonost cijelog čovječanstva, stavljam stalnu i nemirnu želju za moći, koja prestaje tek smrću." “Najveće zlo” je smrt, a upravo strah od smrti potiče ljudsku suradnju. Nasuprot "prirodnoj nejednakosti" koju je zastupao Aristotel, Hobbes tvrdi da su svi ljudi "prirodno jednaki". Otuda se otvaraju vrata za društveni ugovor, koji Hobbes

definira kao de facto ugovor između naroda i vlade za opću sigurnost i prosperitet.
Pojedinac "sklapa ugovor" s društvom i stoga je dužan poštivati njegove zakone, ali može odbiti ako mu je život ugrožen. Zadržava pravo da sam donese ovu odluku.
Društveni ugovor ima dva dijela:
(1) Sporazum da se pojedinac ili grupa priznaju kao suvereni/neovisni.
(2) Glasanje koje određuje suvereni, neovisni pojedinac.
Zadatak razuma je intenzivirati strah od smrti i želju za utjehom kao čimbenike u društvu — do mjere da rezultirajuća suradnja nadvlada destruktivne želje za "slavom" i "ponosom". Hobbesova idealna vlada ima jednostavan zadatak: održavati red i sigurnost za dobrobit građana. Građani, kaže, u to ne utapaju svoju individualnost; oni su s njim "ugovorne strane". Vlada bi trebala biti autoritarna, ali ne totalitarna. Hobbes je preferirao monarhiju kao oblik vladavine, ali monarhiju koja se temeljila na društvenoj učinkovitosti u održavanju reda - ne na temelju načela "božanskog prava kraljeva".- Iako je Hobbes sustavan, on nije znanstven u smislu da svoje tvrdnje podupire empirijskim dokazima. On je još uvijek čisto racionalni filozof, slično Machiavelliju. Bio je prvi eksponent "posesivnog individualizma" — trgovačko orijentirane etike 17. stoljeća koja je bila u suprotnosti sa zemljoposjedničkim aristokratskim sustavom i

institucionalnim vjerskim sukobima. Zagovarao je politiku utemeljenu na materijalnom interesu pojedinaca. Hobbes se razlikuje od Machiavellija po tome što Hobbes predlaže moralno obvezujući društveni zakon (temeljen na prirodnom zakonu u smislu "promatranog ponašanja"). Kod Machiavellija nema društvenog ugovora, nema obrazloženja, dominira politika sirove moći. Hobbes nije namjerno "divljak". On nastoji opisati najuspješnije, kooperativno i miroljubivo društvo. Njegova reputacija grubosti dolazi od njegove hladno praktične analize onoga što tjera ljudska bića da se ponašaju neugodno jedni prema drugima.

Ranije se "zlo" opravdavalo kao teološka sila: rezultat istočnog grijeha: nešto za što razuman čovjek nije sam u potpunosti odgovoran. Hobbes poriče sve takve izgovore.

FILOZOFIJA JOHNA LOCKEA

Kasno 17. i 18. stoljeće pomalo počinju buditi i sistematizirati znanstvenu i kulturnu klimu poznatu kao "prosvjetiteljstvo". Prosvjetiteljstvo nije bilo organiziran ili koordiniran pokret (kao reformacija, iako podijeljena

na dijelove). To je bila neka vrsta ohrabrujuće i poticajne atmosfere za ograničeno prihvaćanje ideja nekolicine istaknutih pionira kao što su Francis Bacon, Rene Descartes, Isaac Newton i John Locke. Među značajkama prosvjetiteljstva bile su:
(1) Progon čovječanstva na "prirodno mjesto", a ne na povlašteno mjesto unutar prirodnog poretka stvari.
(2) Neodređena, opća nevjerica da bi bog, ako bi se pretpostavilo da postoji, ignorirao djelovanje prirodnih zakona da bi se zainteresirao za ponašanje pojedinačnih ljudskih bića, bilo dobro ili loše.
(3) Sentimentalno divljenje prema kulturi antičke Grčke i Rima, zajedno s gađenjem prema srednjovjekovnom kršćanskom nasljeđu.
(4) Povećani naglasak na životu u sada i ovdje za razliku od zagrobnog života.
(5) Rastuća humanost, poštovanje i dobrota prema drugima radi njih samih kao prirodnih stvorenja.
Prosvjetiteljstvo je, međutim, bio fenomen ograničen na pismene, bogate i plemićke klase. Mase europskog stanovništva još uvijek su bile impulzivne i praznovjerne.

16. i 17. stoljeće također je obuhvatilo veliku europsku histeriju vještica, kada su milijuni žrtava mučeni i spaljivani na lomači, prvenstveno u Francuskoj i Njemačkoj. Pojava Halleyeva kometa 1682. popularno je protumačena kao znak božanskog gnjeva. Tako je

"zbunjena" klima Hobbesove ere nastavila prožimati veći dio Lockeove. Može se pretpostaviti da je nadolazeće doba revolucija bilo potaknuto širenjem prosvjetiteljskih tehnika među općom populacijom koja nije bila dovoljno obrazovana i prosviješćena da se nosi s njima osim preko pojednostavljenih, ekstremnih, nasilnih metoda.

John Locke (1632.-1704.) bio je zagovornik "razumnog" kršćanstva, koji je pro forma dopuštao mogućnost objave, ali je nije politički uzimao u obzir. Njegova vjerska tolerancija bila je vrijedna pažnje, ali ograničena, isključujući kao što je to činila ateiste i katolike. Locke je vidio da je čovječanstvo počelo u "prirodnom stanju": "Ljudi koji žive zajedno u skladu s razumom, bez zajedničkog nadređenog na Zemlji, koji ima ovlasti da im sudi ,ispravno je, i prirodno stanje." Suprotno prirodnom stanju je građansko društvo: `"Oni koji su ujedinjeni u jedno tijelo i imaju zajednički utvrđeni zakon i pravosuđe na koje se mogu žaliti, s ovlastima da odlučuju o sukobima između njih i kažnjavaju prijestupnike, oni su građansko društvo; ali oni koji nemaju takvu zajedničku tvorevinu, žive u prirodnom stanju." Osnova Lockeovog civilnog društva je kooperativno samoodržanje. Locke ne propagira ideale kao što su milosrđe, etika, moral, vrlina, ljubav, itd. Njegova osnova za društvo je pozitivna, voljna suradnja, za razliku od gledišta Hobbesa, čije se društvo okupilo

kroz mržnju i strah.

Prirodno stanje ne treba podnositi, jer ga karakterizira siromaštvo i nevolja. (Locke navodi Indijance u Americi kao primjer ljudi koji žive u "prirodnom stanju."). Locke je uveo "radnu teoriju vrijednosti", rekavši da su promjene nastale u prirodnim životinjskim, biljnim i mineralnim dobrima Zemlje ono što ih čini vrijednima. Drugi način da ih se učini vrijednima znači ograničiti opskrbu zatvaranjem proizvodnih područja, tj. privatnog vlasništva nad zemljom i imovinom.
Locke brani privatno vlasništvo, akumulaciju bogatstva i moći putem novca kao podizanje općeg životnog standarda iznad onog "bijede", koju pripisuje prirodnom stanju. Stoga koncept vlasništva postaje središnji za Lockeovo građansko društvo. "Veliki i glavni cilj ujedinjenja ljudi u zajednice i stavljanja pod vlast je očuvanje njihove imovine." Ova "imovina" definirana je tako da uključuje "život, slobodu i imovinu" (osnova za poznatu frazu u SAD-u Deklaracija o neovisnosti). Budući da je samoodržanje (uključujući osobnu imovinu) najsnažnija emocija, Locke smatra da se svaka vlada koja se ne temelji na tome bori protiv prirode i neće preživjeti.

On se suprotstavlja starim filozofima, koji su emocije smatrali nečime što treba potisnuti i pobijediti u korist

racionalnih vrlina. Politički, bio je teoretičar društvenog ugovora, zagovarajući de facto ugovor između naroda i vlade kako bi se ljudima osigurao "život, sloboda i imanje": "Političku moć, dakle, smatram pravom donošenja zakona, smrtne kazne, i, svih manjih kazni za očuvanje imovine, te uporabu sile u izvršenju zakona i u obrani zajednice od strane štete, a sve to samo za javno dobro." Locke je odgovoran za doktrinu da svaka vlada treba biti ograničena u svojim ovlastima i da postoji samo pristankom onih kojima se upravlja. On uvodi koncept neotuđivih prava, koja se ne mogu "prenijeti" na državu ili bilo koga drugoga. On postulira da su "svi ljudi stvoreni jednaki": ... ne postoji ništa očiglednije od toga da stvorenja iste vrste i ranga, rođena sa svim istim prednostima prirode i korištenjem istih sposobnosti, također trebaju biti jednaka. između ostalog, bez podređenosti ili podložnosti." Lockeov preferirani oblik vladavine je ograničena vlada, sa zakonodavnom granom nadređenom izvršnoj. Smatrao je da je pravosudna funkcija uključena u zakonodavnu. Zagovarao je kreiranje politike na temelju onoga što je nazvao "zakonom veće sile", što se tumači kao vladavina većine. To podrazumijeva demokratizaciju istine. "Prerogativ" je Lockeov izraz za sposobnost izvršne vlasti, kralja ili nekog drugog, da povremeno djeluje iznad i izvan pisanog zakona "za javno dobro". "Narod će suditi" koriste li se ovlasti vlasti za

ugrožavanje naroda. Prema Lockeu, izvršna vlast koja zlostavlja zapravo "ratuje" protiv ljudi koristeći silu koju su mu povjerili protiv njih. Stoga on više nije politički vođa nego tiranin.

Locke je razlikovao pobunu i revoluciju. Prvo je odobravao, a drugo nije odobravao, budući da revolucija podrazumijeva rušenje cjelokupnog društvenog poretka, a ne oslobađanje društva od tiranina. Locke svoju političku filozofiju temelji na razumu, oslanjajući se na racionalne ideale. Poput Hobbesa, on želi izgraditi sustav koji će odražavati "jednostavnog čovjeka", a ne onaj koji mu postavlja ideale i očekivanja koja on ne može dostići. Prednost ovakvog sustava je što nikada ne pretjera i rijetko postaje žrtvom licemjerja strukturne vrste, jer se od njega ne očekuje puno osim suradnje i stabilnosti. Nedostatak je taj što je to sustav koji je teško poboljšati nadahnutim ili intelektualnim vodstvom, budući da je politička moć koncentrirana u mišljenju većine - koje ima tendenciju biti tromo, konzervativno, samozadovoljno i apatično - osim ako ga kriza ne potakne na akciju. Politička moć može biti korumpirana putem ekonomske, socijalne ili demagogijske manipulacije narodom.

FILOZOFIJA ROUSSEAUA

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) započinje svoj Društveni ugovor (1762): "Čovjek je rođen slobodan i posvuda je u okovima ... Kako je došlo do ove promjene? Ne znam. Što je može učiniti legitimnom? Vjerujem da mogu riješiti ovo pitanje."
Rousseau, kao i mnogi drugi filozofi prosvjetiteljstva, postulira neosobnog boga više--manje identičnog " prirodnom zakonu". Nije nalazio nikakvu vezu između stvarne biti boga i konvencionalnih vjerskih institucija. Oni su vrijedni samo onoliko koliko doprinose društvu kao odrazi opće volje. Kao sredstvo vladavine on je cinično predložio instituciju "građanske religije" koja zahtijeva vjeru u boga, besmrtnost, sreću pravednih, kažnjavanje zlih i svetost društvenog ugovora i zakona. Podređena građanskoj vjeri, religijska bi vjerovanja bila tolerirana ako su ona sama tolerantna. Rousseau smatra da su nedostaci građanskog društva posljedica nedostatka ekonomske motivacije.

Budući da je osobni profit primarni faktor koji određuje međuljudske odnose, povjerenje i zajedništvo se uništavaju, a sebičnost i zanemarivanje građanske dužnosti se potiču. Bogati koriste društvo kako bi zaštitili svoje privilegije, a siromašni su potlačeni tim

istim korištenjem društva. On poriče da će napredak u umjetnosti poboljšati manire i moral (kako pretpostavlja struja prosvjetiteljstva). Umjesto toga, umjetnost postaje sve više iskvarena zbog svojih zahtjeva za luksuzom i sponzorstvom . Rousseauova idealna društva su gradovi-države antičke Grčke (osobito Sparta) i Rim, jer su djelovali - barem izvorno - na principima vrline. Njegovo moderno idealno stanje bilo bi poboljšanje tih antičkih načela i vrlina. Također Rousseau je smatrao da ostali teoretičari društvenog ugovora nisu bili dovoljno radikalni u svojim nastojanjima da razumiju pretpolitičkog čovjeka. Hobbes je bio u pravu kada je rekao da su društva izgrađena na neprijateljstvu i pohlepi, ali pogriješio je, kada je rekao da je čovjek prirodno takav. Locke je bio u pravu kada je rekao da je svrha društva zaštititi privatno vlasništvo, ali bio je u krivu kada je rekao da je to prirodno i odražava pravednost. Rousseauov prirodni čovjek ima dvije temeljne strasti:
(1) Samoodržanje,
(2) Empatija s drugima svoje vrste. Prirodni čovjek se razlikuje od ostalih životinja po svojoj sposobnosti slobodnog vršenja volje. Njime ne upravlja samo instinkt. Svijest o toj slobodnoj volji dokaz je duhovnosti ljudske duše (implicira njezinu pomalo nejasno shvaćenu besmrtnost). Čovjek također može upotrijebiti svoju volju da poboljša svoju razinu znanja i

održi ga kroz generacije. To je ista ta slobodna volja koja je čovjekova propast, jer ju je iskoristio da pređe iz "slobodne životinjske" egzistencije u bijedu građanskog života utemeljenog na nejednakosti i privatnom vlasništvu. Suvremeni se čovjek ne može vratiti u prirodno stanje postojanja. Problem je pronaći oblik društva koji brani i štiti svom zajedničkom snagom osobu i dobra svakog pojedinca; svaki, sjedinjujući se sa svima, ipak se pokorava samo sebi i ostaje slobodan kao i prije.

Ponovo se približiti prirodnoj slobodi zadržavajući dobrobiti građanskog društva. Rousseauovo rješenje je da svatko najprije sva svoja prava i imovinu da državi, a svoju osobnu volju utopi u "opću volju". Jedini istinski izvor morala je ta "opća volja". Budući da je to funkcija svih građana, ograničena je u svojoj fleksibilnosti, a to ograničenje uspostavlja granice morala. Prešavši iz dobronamjernog prirodnog stanja u građansko društvo koje potiče neprijateljstvo i pohlepu, čovječanstvo treba društveni ugovor koji najbolje odražava "opću volju". Ta "opća volja" će se najviše približiti vrlinama prirodnog čovječanstva. Ako se čovjek u građanskoj državi pokorava svojoj privatnoj volji, svodi se na razinu grube životinje i uzrokuje degeneraciju društva u opresivni sustav manipuliranja moći. On mora formulirati svoju vlastitu volju u smislu relevantnosti za moralni princip

(kao što je izraženo "općom voljom"): tako ga društvo "prisiljava da bude slobodan" - da provodi svoju volju u skladu s "općom voljom". Njegovo svjesno prihvaćanje te odgovornosti rezultira njegovim pravim ljudskim dostojanstvom. Rousseau je nužno republikanac, jer su moderne države prevelike za izravnu demokraciju. Zastupničku vlast smatra nesretnom, jer slabi izraz "opće volje". Zalaže se za većinski izborni sustav, ali ističe da će to funkcionirati samo ako ljudi ne budu glasali po svojoj osobnoj volji, nego po prilično strogom moralu koji nameće "opća volja". Rousseau je prezirao demokraciju poznatu u njegovo vrijeme kao "divlju anarhiju privatnog interesa". Frakcije — poput političkih stranaka i interesnih skupina — trebale bi biti zabranjene kao sredstva koja kvare nečije interese i motive udaljavajući ih od onih "opće volje". Rousseau ne dopušta nikakva rezervirana ili neotuđiva prava protiv vlade (kao što to čini Locke) , jer ona de facto slabe "opću volju" dopuštajući pojedincu da ignorira društveni ugovor u kritičnim trenucima. Štoviše, privatni život pojedinca je taj koji određuje njegovo poštovanje prema javnim zakonima i institucijama. Rousseaua se smatra filozofom Francuske revolucije . Ali stvarni uzroci Francuske revolucije bili su (1) Nesposobnost francuske monarhije da učinkovito vodi državu i
(2) Nacionalna financijska kriza uzrokovana gotovo neprestanim ratom i izuzećem plemstva i svećenstva od

domaćih poreza.

FILOZOFIJA HUMEA

David Hume (1711.-1776.) otac modernog empirizma, smatrao je da su filozofske i političke vrijednosti određene navikom i njihovom očitom korisnošću, a ne apstraktnim vrlinama ili idealima. Kozmološki se držao deizma. Samo postojanje političkog sustava ili institucije, prema ovom pristupu, dokazuje da ima udjela u sveukupnom božjem planu stvari. Hume ne objašnjava što bi ta shema mogla biti, pa se prema njoj politička filozofija ne može kritički mjeriti. U području ljudskog uma, Hume vidi percepcije, koje se sastoje od dojmova "kada čujemo, vidimo, osjećamo, volimo, mrzimo, želimo ili hoćemo;" i ideje "kada razmišljamo o strasti ili predmetu koji nije prisutan." Dojmovi su "jači" i "življi" od ideja. Sve ideje proizlaze iz dojmova. Kao što slijepac ne može imati predodžbu o boji niti gluh čovjek predodžbu o glazbi, tako "nikada ne možemo misliti na nešto što nismo vidjeli (ili na drugi način osjetili) vlastitim umom." Ne možemo imati činjenično znanje o bilo čemu što se može drugačije zamisliti. Budući da je moguće misliti da Sunce neće izaći sutra, ne možemo

znati da nužno hoće. Zakoni prirode koji kažu da će se nešto desiti između sada i tada. Matematika i geometrija su primjeri stvari u kojima se principi ne mogu drugačije zamisliti. Ne može se zamisliti trokut čiji unutarnji kutovi ne iznose 180°

Ono što Hume govori jest da mnogo toga što su prijašnji filozofi smatrali nužnim uzročno--posljedičnim odnosima uopće to nisu, nego jednostavno navika. "Sva razmišljanja nisu ništa drugo nego učinci običaja; a običaj nema utjecaja osim oživljavanjem mašte i dajući nam snažnu predodžbu bilo kojeg predmeta."
Kada razmatra vrlinu i manu, Hume počinje s idejom da oni moraju biti ili odnosi (koje proizlaze iz usporedbe ideja) ili činjenične stvari (zaključci). Otkriva da ih ne može prihvatiti ni kao jedno ni drugo. Stoga su to jednostavno iracionalne, nečinjenične strasti. Hume vidi razum kao uređaj koji se koristi za zadovoljenje strasti, a ne nešto što im je superiornije ili prethodi. "Razum jest i treba biti samo rob strastima i nikada se ne može pretvarati ni u jednu drugu službu osim da im služi i da im se pokorava."

Hume smatra moralno dobro onim što bi netko trebao činiti prema prevladavajućim strastvenim običajima. Ne može se utvrditi nepristrasnim rasuđivanjem. Razum se može koristiti da se otkrije "prikladan" - najpraktičniji ili

najrazumniji pristup - ali ne i "moralno dobar". Stoga su vrlina i mana proizvodi osjećaja. Vrlina se ne odobrava jer je vrlina; smatra se vrlinom jer nailazi na strastveno odobravanje. Dobro je identično s ugodnim, ali ne nužno i s vlastitim neposrednim osobnim zadovoljstvom. Primjeri onoga što Hume smatra vrlinama:

(1) Korisno drugima: pravednost, velikodušnost, dobročinstvo, poštenje.
(2) Korisno za pojedinca: razboritost, štedljivost, umjerenost, marljivost.
(3) Ugodan drugima: skromnost, duhovitost, pristojnost.
(4) Ugodan sebi: samopoštovanje.

Odobravamo takve "vrline" jer nas pokreće osjećaj ljudskosti ili dobronamjernosti.
Ovo nije "prirodni instinkt", već prije rezultat suosjećanja koje ljudi osjećaju jedni prema drugima - prijenos primjenjivosti tuđih teškoća u vlastiti referentni okvir. Društvena pravda se ne traži iz jednostavnog, izravnog osobnog interesa, već zato što osjećamo da će čak i male nepravde djelovati na štetu društva. Hume misli da je teorija društvenog ugovora jednostavno povijesno lažna.

Vladari ne smatraju da je njihova vlast utemeljena na

pristanku onih kojima se vlada, niti se podanici osjećaju neovisno. Hume se također usprotivio teoriji društvenog ugovora na temelju toga što se temeljila na reformi društva razumom. Hume se zalaže za jake vlade i očuvanje sustava na temelju njihove povijesne trajnosti: on je stoga konzervativac. Kršćanski politički mislioci imali su vrijednosti utemeljene na bogu/kristu. Mislioci društvenog ugovora imali su vrijednosti utemeljene na razumu. Hume se nastojao baviti politikom ignorirajući prvu i niječući stvarnu valjanost druge. Time se nalazi u ničijoj zemlji subjektivnog mišljenja. Njegovo pomalo nespretno rješenje je podržati i očuvati vrijednosti jednostavno zato što postoje već dugo (tj. konzervativizam). Strogi konzervativci nastoje biti poput Humea, baš kao što se radikali suprotstavljaju vrijednostima temeljenim na neracionalnim osjećajima i favoriziraju ideale utemeljene na razumu.

FILOZOFIJA HEGELA

Europa početkom 19. stoljeća bila je pod snažnim utjecajem nadolazećih struja romantizma, nacionalizma i liberalizma. 1.Romantizam je predstavljao odbacivanje "kulta razuma" koji su zastupali prosvjetiteljski

teoretičari društvenog ugovora, u korist emocionalnog pristupa društvenim i kulturnim pitanjima.
2. Nacionalizam je predstavljao rastuću identifikaciju pojedinca s nacijom ili državom, za razliku od grada ili monarha.
To je bilo osobito značajno u slučajevima Njemačke i Italije, koje su do tada bile rascjepljene.
3. Liberalizam je predstavljao opću netrpeljivost prema arhaičnim aristokratskim sustavima kao opravdanju postojanja države. Prosvjetiteljstvo i doba revolucije otvorili su vrata kritičkoj analizi državnih sustava, a ne samo njihovu uzdizanju.

Georg W.F. Hegel (1770.-1831.) razvio je svoje teorije dijalektičkog idealizma i organicizma otprilike do 1816., kada je bio profesor na Sveučilištu u Heidelbergu.
Njegova dva glavna pojma definirana su na sljedeći način:

(1) Svemir je manifestacija božjeg uma koji traži potpuno samoostvarenje kroz proces koji se naziva dijalektički idealizam. Ovo se povremeno naziva dijalektikom apsolutnog duha. Primijenjeno na Zemlju, znači da se povijest svijeta sastoji od dijela božjeg duha, koji se manifestira kroz kolektivne duhove čovječanstva, krećući se dalje kroz logiku (dijalektiku) prema potpunom samorazumijevanju. Postojeća ideja (teza)

biva kritizirana i djelomično opovrgnuta svojom suprotnošću (antitezom), što rezultira savršenijim konceptom (sintezom).
(2) Organsko stanje je manifestacija ili pojava boga u materijalnom svijetu. To je »odraz« dijalektike njegova uma. Sukladno tome, nastavlja se na načine i prema ciljevima koji nisu nužno ukupni zbroj načina i ciljeva pojedinačnih ljudskih umova unutar njega.
Na mnogo načina Hegel je reakcija (antiteza i sinteza) na Immanuela Kanta (1724.-1804.).

Subjektivni idealizam biskupa Berkeleyja smatrao je da se ništa ne može spoznati objektivno - da je znanje ograničeno na subjektivne dojmove. Kant to rafinira u ono što se naziva kritički idealizam, u kojem je ljudska svijest podijeljena na osjet, razumijevanje i čisti razum. Osjeti i njihovo razumijevanje te njihove posljedice mogu se dokazati, kaže Kant, ali čisti razum (pojmovi koji nisu potkrijepljeni osjetima) ne mogu biti konačni. To je "izvan kauzalnosti". Hegel prevladava Kantov problem čineći "čisti razum" nužnom karakteristikom boga/ Svemira. Sva povijest je "logična". Ako se ponekad čini nelogičnim, to je zato što ne vidimo jasno i opsežno kao bog. Stoga je zadatak filozofije razumijevanje, logička analiza - a ne stvaranje apstraktnih, idealnih političkih sustava.

Hegel je uveo koncept fenomenologije uma kao varijaciju koncepta Platonove "piramide mišljenja". Kod Hegela se, um razvija prema naprijed kroz vrijeme (povijesno); dok su kod Platona razine mišljenja mjere izvrsnosti bez obzira na vrijeme ili napredak.
Hegelova fenomenologija uma počinje sa sviješću, koja je svakodnevno iskustvo (akcija i reakcija na događaje) bez samosvijesti. Istinu svjesnih iskustava uzimamo zdravo za gotovo; Hegel to naziva osjetilnom sigurnošću. Čim zastanemo da razmislimo o svjesnim iskustvima, prelazimo na samosvijest.
U isto vrijeme dolazi svijest o drugom ja, drugim umovima. Ovo je vrlo blisko Hobbesovom konceptu prirodnog stanja. Antagonizam nastaje zato što "oni postoje, a nisu ja". Stoga ih želim kontrolirati, a ne da oni mene kontroliraju. Želim priznanje od njih; Ne želim ih priznati zauzvrat. Tako nastaje politički "odnos gospodar/rob". Sljedeći korak u dijalektici uključuje osobnu internalizaciju odnosa gospodar/rob, kao što je prikazano u helenističkom stoicizmu i skepticizmu. Nedosljednost koju ovo proizvodi između unutarnjeg i vanjskog života nastavlja proizvoditi bijes i licemjerje srednjovjekovnog kršćanstva. U Reformaciji se unutarnje smatra relevantnim za ono izvanjsko i njime upravlja. Još uvijek postoji problem sukoba između individualnih volja, koje bi, ako nisu disciplinirane kroz organizaciju i vladu, divljale u anarhiji "... budući da je

bilo koja institucija antagonistična apstraktnoj samosvijesti o jednakosti." Kako svijest ustupa mjesto samosvijesti, postavljaju se pitanja morala, u suprotnosti s običajima ili društvenim konvencijama.

Hegelov koncept države je da ona utjelovi duh onih koji je konstituiraju; njezini vođe moraju uzeti u obzir ovaj duh, a ne samo svoje vlastite želje. Sukladno tome, pojedinci moraju u ovom duhu tražiti vodstvo za svoj osobni moral. Ljudsko društvo je umjetni stroj koji radi u cilju uzdizanja duhovnog stanja. Hegel smatra da individualizam i prava protiv vlade ograničavaju slobodu: budući da smanjuju opseg i moć cjeline. Hegel je osjećao prezir prema demokraciji. Pitanja od značaja za državu svodi na rješavanje jednostavnim "brojenjem nosova", tj. glasanjem, pri čemu sva mišljenja nisu iste intelektualne vrijednosti. Hegel preferira monarhiju. Za njega ne postoje apsolutne vrijednosti. Vrijednosti su proizvodi povijesti; potvrđeni svojim uspjehom. Tako Hegel nadilazi Humeov prigovor moralu. Teoretičari "društvenog ugovora" - Hobbes, Locke i Rousseau - smatrali su da je čovjek stvorio državu. Hegel je to preokrenuo, rekavši da je država prije čovjeka. Tako je zamislio najnapredniji i najsloženiji metafizički iskaz čovjeka kao proizvoda i subjekta svoje okoline. Hegel je postulirao namjernu, Univerzalnu inteligenciju iza povijesnog procesa.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Friedrich Nietzsche (1844.-1900.) oko 1885, završio je i objavio svoja glavna teorijska djela " Tako je Govorio Zarathustra" i " S Onu Stranu Dobra i Zla" Nietzsche je prvenstveno bio ateist i materijalist, tvrdeći da je svemir (ili svijet) pojavnosti jedini istinit. On je prenio ovo načelo u svoju procjenu čovječanstva negirajući bilo kakvo "dvostruko postojanje" unutar tijela (tj. duša naspram fizičkog tijela). Čovjek je jedinstveno, materijalno biće. Nietzsche definira volju za moći kao inherentni instikt svakog bića da stvara i kontrolira svoju okolinu i interakciju s drugim bićima. Njegov krajnji izraz u društvu je stvaranje vrijednosti prema kojima će druga bića živjeti i njima se upravljati. Nietzsche napada Hegelov pogled na racionalnu povijest, tvrdeći da je pun "sljepila, ludila i nepravde".
Nietzsche je napadao sve sve izraze boga koji smatrani za opravdanu "racionalnu logičku" povijesnu dijalektiku. Događaji iz prošlosti, kaže Nietzsche, vrijedni su u onoj mjeri u kojoj služe kao monumentalni modeli nekadašnje veličine, antički spomenici i objekti za kritičku analizu koja vodi do uništenja pogrešnih vrijednosti u korist izgradnje boljih. Zlouporaba prvog dovodi do pogrešne ideje da se prošlost može ili će se vratiti; zlouporaba drugog dovodi do odvajanja od

sadašnjosti; zlouporaba trećeg dovodi do pesimizma u kojem se vide samo neuspjesi, nesvjesno zanemarujući njihovo pozitivno nasljeđe. Čovjek se razlikuje od drugih životinja, kaže Nietzsche, po tome što ima moć " stvoriti horizonte" — za konstruiranje vizija, ideja i konačno filozofskih sustava. Ti horizonti za njega imaju smisla osim ako ih ne doživljava kao umjetne konstrukcije. U tom slučaju on ih ili uništava u korist novih, većih horizonata ili se degradira umjetnim, licemjernim samoograničavanjem na horizont za koji zna da je lažan. Platon je u krivu, kaže Nietzsche, kada pretpostavlja da postoje apsolutne vrijednosti (teorija oblika). Prije je slučaj da su sve istine situacijske i relativne. Stoga su velike vrline nadracionalne. Ne mogu se objasniti logikom, za što Nietzsche optužuje Sokrata. Štoviše, obrazac nije statičan koncept.

Nietzscheov napad na Hegela i Platona ostavlja njegova čovjeka u vrlo "golom" i samostalnom položaju. On nema bogove, vrijednosti, progresivnu povijest - ništa vanjsko da mu pomogne.
Tako razočaran, on je u velikom iskušenju da napusti sve težnje i živi samo za samozadovoljstvo i udobnost. Ovo je Nietzscheov "posljednji čovjek". On ne traži ni moć ni društvene nejednakosti; on želi "nivelirano" društvo — svi isti. "Mi smo izmislili sreću", govore posljednji ljudi . (Nietzsche je Marxa smatrao prorokom

ideologije "posljednjeg čovjeka".) Nietzsche napada države svog vremena jer osjeća da teže stanju "posljednjeg čovjeka". To je i njegov suštinski prigovor kršćanstvu i demokraciji: oni uništavaju čovjekovu stvaralačku snagu i mogućnosti da se istakne u društvu. Kako demokratski svijet postaje sve ciničniji prema vladama i razočaran religijom, postupno će se polarizirati na one koji imaju (buržoaziju) i one koji nemaju (socijaliste). Nema opravdanja za stjecanja i posjede buržoazije; proizlaze iz sitnog samozadovoljavanja. Ono čega se buržoazija zapravo boji od socijalističkih pokreta je da će uzeti stečevine i imovinu. Nietzsche ima sličan prezir prema socijalistima/radikalnoj ljevici jer inzistiraju na ignoriranju "stvarne nejednakosti čovjeka". Stoga je idealna socijalistička država jednostavno tiranija najnižih i najglupljih. Budući da su se svi ideali, svi horizonti pokazali lažnima, kreativni pojedinac na to nepodnošljivo kretanje prema "posljednjem čovjeku" reagira impulsom nihilizma.

Nihilizam, kako ga Nietzsche shvaća, je psihološka bolest, sklonost ka samouništenju rođena iz nemoćnog bijesa na vlastitu degeneriranu , ali naizgled neizbježnu budućnost. Nihilizam je, nastavlja Nietzsche, lažan i nepotreban. Uzrokovan je moralnom obukom (osobito kršćanstvom) koje sugerira da nam mora biti oprošteno

što postojimo, da je život teret, da je samoljublje grešno.

Čovjek se mora osloboditi ovog "Duha gravitacije" i osloboditi svoju kreativnu sposobnost: Volju za Moć. Onaj tko to uspješno ostvari je "nadčovjek". Nadčovjek nije nužno politički vođa ili despot, iako će on biti arhitekt vrijednosti po kojima društvo živi. On je "tvorac horizonta", vrhunski kreativan umjetnik. On nije proizvod neke određene zemlje ili rase, već čisto mentalne evolucije. Nietzsche smatra rat energizirajućim, revitalizirajućim utjecajem na politiku, koji odvraća inače tromo spuštanje prema "posljednjem čovjeku". "Za sada, ratovi daju najveću uznemirenost mašte nakon što su svi kršćanski zanosi i časti ustajali." Ali Nietzsche ne voli rat zbog njegove destruktivnosti. On kaže: “A možda će doći veliki dan kada narod, odlikovan ratom i pobjedama, dobrovoljno proglasi: “Mi lomimo mač”. Razoružati se, od intenziteta osjećaja, dok si najbolje naoružan:
To je sredstvo istinskoga mira." Ipak, Nietzsche ne gaji mnogo nade da će njegovi nadljudi spasiti čovječanstvo. Oko sebe vidi samo marš prema "posljednjem čovjeku", koji vodi do "slijeda nekoliko stoljeća ratova kojima nema ravnih u povijesti ... Ušli smo u klasično doba rata u najvećoj mjeri, doba znanstvenog rata uz potporu naroda."

FILOZOFIJA KARLA MARXA

Europska industrijska revolucija, stvorila je uvjete pogodne za moderni kapitalističko/radničko/ socijalistički model razvoja, započela je u Engleskoj početkom 19. stoljeća. Kretanje prema industrijalizaciji proširilo se na Belgiju kao posljedica engleskih ulaganja u tu zemlju, a Francuska i Njemačka doživjele su svoj veliki industrijski procvat između 1830. i 1870. Tijekom 1870-ih mogao se uočiti postupni prijelaz s individualnog poduzetništva na različite oblike industrijskih kombinacija i konglomerata. Državna potpora , takvim industrijskim poduzećima također je bila novi model , a sastojala se od postupne liberalizacije korporativnog prava i uvođenja zaštitnih carina da bi se zaštitile nacionalne industrije u nastajanju od konkurencije drugih razvijenih strana. Do 1890-ih Engleska, Belgija i Nizozemska bile su jedine zemlje koje su još uvijek primjenjivale politiku slobodne trgovine. Konsolidacija i organizacija poslovanja potaknula je organizaciju rada. Sindikati su prvi put ozakonjeni u Francuskoj 1864.-1884., u Engleskoj 1871.-1875., te u Austriji početkom 1870-ih. Prva međunarodna radnička organizacija, International Workingmen's Association ("Prva internacionala") osnovana je u Londonu 1864. i postojala je do 1876.,

kada se raspala zbog raskola između anarhističke frakcije Bakunjina i socijalističke/marksističke frakcije. Godine 1889. nastala je Druga internacionala, ali nije preživjela Prvi svjetski rat. Marksizam, ponekad nazivan dijalektički materijalizam je teorija i praksa socijalizma uključujući radnu teoriju vrijednosti, dijalektički materijalizam, ekonomsku determinaciju ljudskih postupaka i institucija, klasnu borbu kao temeljnu silu , i uvjerenje da će sve veća koncentracija industrijske kontrole u kapitalističkoj klasi i posljedično jačanje klasnih antagonizama i bijede među radnicima dovesti do revolucionarnog preuzimanje vlasti i diktature proletarijata i uspostave besklasnog društva.
Karl Marx (1818.-1883.) bio je pod jakim utjecajem Hegela, ali je vjerovao da je Hegel napravio fundamentalnu grešku pri korištenju nacija kao temelja za svoju dijalektiku i povezujući je s božanskom manifestacijom ili svrhom. Marx je smatrao da je dijalektika funkcija ekonomske borbe između društvenih klasa, te je poricao postojanje bilo kakve nadnaravne inteligencije, nazivajući sve religije "opijumom za mase".

Prema Marxu, klasa se ne može birati. Umjesto toga, čovjek je gurnut u određenu klasu silom ekonomije, posebno sredstvima proizvodnje. Kako se sve više ekonomske moći koncentrira u rukama više klase (buržoazije), srednja klasa će nestati, ostavljajući samo

veliku, osiromašenu radničku klasu (proletarijat) suprotstavljenu buržoaziji. Na kraju će napetost između ove dvije klase dovesti do revolucije, što će rezultirati besklasnim, utopijskim društvom. ("Od svakoga prema njegovim sposobnostima, svakome prema njegovim potrebama.") Marx je ovaj krajnji rezultat nazvao socijalizam , ali on je u konačnici nazvan komunizmom. Socijalizam znači vlasništvo države nad sredstvima za proizvodnju, dok "komunizam" znači kolektivno vlasništvo proletarijata. Bitni za marksizam su pojmovi radna teorija vrijednosti i teorija viška vrijednosti. Radna teorija vrijednosti sugerira da vrijednost artikla proizlazi iz "količine rada potrebne za njegovu proizvodnju u danom stanju društva, pod određenim društvenim prosječnim uvjetima proizvodnje, s danim društvenim prosječnim intenzitetom i prosječnom vještinom zaposlene radne snage." Pripadnici proletarijata "prodaju" svoju radnu snagu (radnu sposobnost na određeno vrijeme) poslodavcima iz kapitalističke buržoazije, ali im se ne plaća cjelokupna vrijednost njihovog rada. Dio koji se ne isplati radniku naziva se višak vrijednosti. Kapitalist zadržava taj višak vrijednosti kao svoj profit. Obzirom da su manji konkurenti izbačeni iz poslovanja, kapitalist se suočava sa sve većim pritiskom velikih konkurenata. Jedini način na koji kapitalist može povećati svoj profit je da plaća radnike sve manje i manje. Kad radnik shvati da je

iskorištavan, razvit će klasnu svijest i na kraju se pobuniti. Budući da ekonomske sile, a ne etičke vrijednosti određuju odnose u kapitalističkom društvu, kapitalizam dehumanizira čovječanstvo, uzrokujući nesigurnost, strah i samootuđenje. Nesposobni pronaći vrijednost u drugim ljudima, žrtve samootuđenja pronalaze je u proizvedenim dobrima — fenomen koji Marx naziva fetišizmom (ljubav prema posjedovanju stvari/proizvoda). Marksizam je započeo prijelaz u ono što se naziva marksizam--lenjinizam na prijelazu stoljeća. Lenjinov oblik komunizma zalagao se za ubrzanje marksističkog procesa putem "diktature proletarijata", kao i za uspostavu revolucionarne socijalističke države kao utopijske države čistog komunizma. Marxovo utopijsko društvo zahtijevalo bi savršenstvo od svojih građana. To je u suprotnosti s većinom drugih političkih filozofija, koje su usmjerene na rješavanje trajnih nesavršenosti u ljudskim odnosima (mržnja, pohlepa, sebičnost, lijenost, žudnja za moći, itd.). Marx je, poput Hegela, temeljio svoje ideje na nužnoj, neizbježnoj sili povijesti. Stoga će komunizam na kraju doći bez obzira na to što kapitalizam pokuša učiniti da ga zaustavi. Druga strana ovog novčića je da ne postoji ništa što bi potencijalni komunisti mogli učiniti da to ubrzaju; njihovo društvo prvo mora evoluirati do "posljednjih faza" kapitalizma. Prva zemlja koja je prihvatila komunizam, Rusija, nije bila u

naprednom stanju kapitalizma - niti su to bile druge zemlje koje su postale komunističke. Lenjin je modificirao Marxa ("marksizam--lenjinizam") s konceptom diktature proletarijata utjelovljene u državi: upravljanje državom od strane komunističke partijske elite sve dok se njeni ekonomski sustavi ne razviju do punog komunizma.
Državni aparat bi tada "odumro". Važno je napomenuti da vlast stvara ovisnost i nijedna "privremena" komunistička vlada nije pokazala znakove nestanka. Marx je zamislio komunizam kao nadnacionalni, pretpostavljajući sustav nacionalne države kao sredstvo za ekonomsku i klasnu nejednakost i eksploataciju. Međutim, u nastojanju da opravdaju svoju kontinuiranu kontrolu, moderne komunističke vlade ojačale su svoj nacionalizam. Marksizam je bio ideološki slogan mnogim zemljama i političkim sustavima koji su bili daleko od Marxove izvorne ideje. To dovodi do određenog prijezira prema "marksistima" danas, jer se čini da su emocionalno, a ne racionalno motivirani. To se ne mora nužno odraziti na samog Marxa. Precizan marksist rekao bi da su sile ekonomske polarizacije koje je Marx identificirao odgođene financiranjem deficita, kompromisima s predrevolucionarnim proletarijatom (sindikati, beneficije, naknade za nezaposlene, itd.), ali da su sve to samo odgode konačnog obračuna .

EGZISTENCIJALIZAM

Kada je riječ o egzistencijalizmu, referiramo se na ideje onih filozofa koji uzimaju usamljenog pojedinca kao polazište i glavni predmet pažnje u pogledu bilo koje vrste filozofskih spekulacija. Ovaj pravac filozofije započeo je sredinom 19. stoljeća s danskim filozofom Sorenom Kierkegaardom, koji se pobunio protiv filozofskih sustava poput Hegelova, koji je čovjeka objašnjavao u smislu kako se uklapa u univerzalni ili društveni sustav, zanemarujući samog pojedinca. Kierkegaard i Friedrich Nietzsche obično se smatraju utemeljiteljima egzistencijalizma, iako se sam Nietzsche ne uklapa tako uredno u ovu kategoriju, obzirom na činjenicu da nikada nije upotrijebio izraz "egzistencijalizam" da bi opisao svoje ideje.

Dvojica su najpoznatijih i najvažnijih zagovornika egzistencijalizma u 20. stoljeću, Martin Heidegger i Jean-Paul Sartre .

Martin Heidegger nazvao je pojedinačno ljudsko biće "Dasein", što znači "biti tamo".

Ovaj pojam, smatrao je, najbolje opisuje osnovno stanje ljudskog bića, čija je temeljna bit njegovo postojanje. Mogućnosti onoga što Dasein može postati ključne su točke prema kojima se on orijentira. Heideggera je također zabrinjavao koncept vremena u odnosu na

pojedinca. Njegov maqnus opus, "Bitak i Vrijeme" , bio je usredotočen na odnos vremena i čovjeka. Cijeli smjer njegove filozofije bavio se temporalnošću čovjeka, odnosno prolaznošću ljudskog postojanja u fizičkom obliku. Čovjek/Dasein ima nekoliko glavnih karakteristika koje uključuju

(l) Prioritet egzistencije nad bilo kojom esencijom koja mu se može pripisati,

(2) Činjenicu da je Dasein "moje", postojanje, i da ga se tako treba tretirati, i

(3) Njegovo stanje "fakticitet", ili realizacija činjenice ljudskog razumijevanja vlastitog bića (tj. njegove samosvijesti). S obzirom na te karakteristike i njihovu spoznaju, čovjek može tražiti istinu pomoću "neskrivanja", odnosno shvaćanja istine kroz otkrivanje samoga sebe. Istina je razotkrivanje čovjeka; stoga istina postoji samo dok postoji pojedinac. Opasnost ljudskog stanja postojanja ono je što Heidegger naziva "padom", što je uranjanje pojedinca u neautentičnost i samoobmanu. Uz to, a budući da je Heidegger bio ateist, on je temeljni osjećaj čovjeka vidio kao tjeskobu, kao rezultat njegove spoznaje svoje prolaznosti i potpune samoće, bez boga koji bi ga vodio ili spasio. Prihvaćanje svoje privremenosti i odsutnosti boga postaje čovjekova najsnažnija motivacija prema neskrivenosti i autentičnosti. Unatoč uvjetima tjeskobe i konačnosti, pojedinac koji traži istinu mora odlučno

gurati naprijed prema autentičnom postojanju. Ako Heideggerova filozofija završava s ponešto nade, točno suprotno vrijedi za njegova suvremenika Jean-Paula Sartrea. Sartreov termin za pojedinačno ljudsko biće je "Bitak--za--sebe", kako bi izrazio njegovu subjektivnost, dok sve što postoji osim individualne svijesti on naziva "Bitak--po--sebi" . Čovjek nema prirodu, kaže Sartre, jer ne postoji bog koji bi je dizajnirao za njega. Čovjekova bit je ništavilo, odnosno odsutnost bića. Struktura ništavila (ljudske svijesti) je sloboda ili slobodna volja. Osnovno stanje čovjeka je sloboda. Prema tome, on je odgovoran za sve svoje postupke. Na temelju svoje slobode, čovjek za sebe bira kakvu god osobnost ili prirodu želi. On je postojanje koje bira svoju bit, i uvijek je u nastajanju (postajanju). Uz to, sloboda čovjeka stavlja onkraj pukog osobnog stvaranja samog sebe; on je odgovoran za stvaranje svijeta po vlastitom izboru. Zahvaljujući toj spoznaji, čovjek je podložan onome što Sartre naziva "loša vjera", svojevrsna samoobmana slična Heideggerovom "padu". Osoba je, dakle, odgovorna za sve svoje postupke i ne može se opravdavati ni iz kojeg razloga, (prebaciti odgovornost/krivnju na okolinu ili roditelje). Nema boga; svemir je bez svrhe, a čovjek je sam svoj zakonodavac. Prema tome, temeljna čovjekova želja je postati bog, ili kako to kaže Sartre, biti čovjek znači težiti biti bog. Odnosno u srži je čovjeka volja da postane bog. Svaka ljudska

stvarnost je strast utoliko što projicira gubitak svoje kontingencije (Biti-za-sebe) kako bi postala vlastiti temelj (Biti-po-sebi) koje religije nazivaju bogom. Tako je čovjek beskorisna strast, jer je suočen s nemogućim zadatkom da postane apsolut, odnosno da Bitak--za--sebe pretvori u Bitak--po--sebi. Prema Sartreovom metafizičkom dualizmu subjekta i objekta, ovo je samokontradiktorna situacija. Njegova filozofija završava na ultimativno pesimističkoj noti.
U idejama i Heideggera i Sartrea vidljivo je prepoznavanje izoliranosti i usamljenosti pojedinca unutar strukture objektivnog svemira i njegova ravnodušnost prema individualnom postojanju. Kao što Sotonizam tvrdi, svaki pojedinac je izolirana psiha unutar objektivnog svemira, baš kao što je i sam Princ Tame. Također, Sotonist zna da se ovaj objektivni svemir ne tiče njega , da ne postoji "bog" u tradicionalnom smislu koji bi prigrlio ili mario za njihovo postojanje. Osim toga, i Heidegger i Sartre tvrde da ove dvije činjenice, izolacija svijesti i odsutnost boga, stavljaju pojedinca u jedinstveni položaj potpune slobode izbora svoje suštine i bića.
Sotonist shvaća da je čovjek slobodan oblikovati i izabrati svoje biće u bilo kojem obliku koji želi; doista, to je temeljni imperativ Sotonizma U drugom smislu, Sotonist može vidjeti osnovnu razliku, u tome što egzistencijalisti poriču da pojedinac ima bilo kakvu

prethodnu suštinu. Sotonist koji priznaje Dar Sotone (Crni Plamen) shvaća da su njegova osjetila samosvijesti i inteligencije bit njegovog bića, a ta bit/srž, u Sotonizmu je nazvana je Crni plamen.

Sartre kaže da je osnovna želja čovjeka da postane bog, ali to je nemoguće jer je čovjek u biti ništa (Bitak--za--sebe), dok bi bog bio nešto (Bitak--po--sebi). Ovdje je Sartre jednostavno zaglavljen.

Kao Sotonist ne prihvaćam da je biće sastavljeno od ništavila, jer iskustvo tome izravno proturječi. S obzirom na našu samosvijest i inteligenciju, očito smo nešto! Nakon što je to utvrđeno, otvoren je put za pojedinca u Sartreovom svemiru da postane bog sam po sebi. Nema potrebe da slutnja koja je progonila egzistencijalizam bude prepreka. Sotonizam čuva obećanje da pojedinac može postati vlastiti bog bez obzira na Objektivni Svemir unutar kojeg postojimo, budući da naša istinska bit ne ovisi o njemu niti proizlazi iz njega. Iako su neki aspekti egzistencijalizma vrlo korisni i slični onima u sotonizmu, ipak egzistencijalizam je neodrživ kao model samoodržanja i razvoja. U najboljem slučaju, egzistencijalizam afirmira stav o značaju pojedinca iznad svega, u najgorem slučaju, to je povlačenje u očaj i osjećaj krajnje besmislenosti postojanja. Za Sotoniste, primarna

korisnost egzistencijalizma je razmatranje onih njegovih pozitivnih aspekata koji se mogu koristiti u potrazi za Sotonističkim Magnum Opusom.

AGRESIJA I NJEZINE MANIFESTACIJE

I. *SOCIOBIOLOŠKI POGLED NA LJUDSKU PRIRODU*

Većina suvremenih znanstvenika mišljenja je da kad bi se čovjeka analiziralo samo po prilagodljivosti, odnosno po sposobnosti učenja i želje za zadovoljstvom, to bi bile tipično nasljedne kvalitete za vrstu u cijelosti, na temelju anatomsko--fizioloških struktura.
Onog trenutka kada se mehanistička moderna znanost, usredotočila na samosvjesnog čovjeka koji nadilazi materijalno sučelje, "svijest" se pokušava objasniti kao čisti proizvod središnjeg živčanog sustava. To nije uspješno provedeno , pa je problem ostao neriješen.
Kroz povijest, koncepti esencijalne ljudske prirode zloupotrebljavani su za obranu mnogih političkih ideologija i svjetonazora (između ostalih inkvizicija, dijalektički materijalizam, Treći Reich i vjerski ratovi).
Nakon Darwinovog Podrijetla vrsta pojavio se koncept nazvan "sociobiologija". Ova doktrina pokušava dokazati i opravdati da je "čovjek u biti ratoborna

životinja". Sociobiologija tvrdi da je podrijetlo militantnosti i nacionalističkih osjećaja biološko. Međutim, postoji greška u materijalističkom tumačenju temeljne prirode ljudskog bića. Naime, obrazac sociobiologije prilično je jednostavan: "Budući da je uvijek bilo ratova u svim fazama povijesti, tako mora biti i u budućnosti. U skladu je s čovjekovim nasljeđem da ispunjava svoju suštinsku prirodu, da ratuje."
Može se postaviti pitanje treba li čovjek spoznati nešto što je za njega "biološki prirodno". Za prosječnog čovjeka može se reći da je lijen, ali ne može se zabraniti rad na temelju toga što je "protiv naše biološke prirode". S određenim se opravdanjem može tvrditi da je težnja za očuvanjem vrste više "prirodna i biološka" nego njezino uništavanje.

Pri opisu čovjekovog ponašanja, treba uzeti u obzir ne samo nasljedne osobine, već i društveno generirane načine ponašanja.

II. *AGRESIJA KAO INSTINKT*

Ispunjava li agresija pet kriterija instinkta.

1. Teorija skladištenja ili akumulacije tvrdi da kada se akumulira određena razina pogonske energije, ona će iscuriti. Međutim ni u jednoj studiji nije dokazano da bi

se energija agresije smanjila nakon "pražnjenja". Upravo suprotno: uočen je obrazac po kojem agresivno ponašanje potiče novo agresivno ponašanje. Agresija je uvijek reakcija na neku situaciju ili problem, ona je društveni način djelovanja.

2. Teorija katarze tvrdi da nakon agresivnih ispada slijedi osjećaj olakšanja. Ali to nije dokazano. Naravno, lakše je izraziti svoje osjećaje onakvima kakvi jesu, a ne glumiti sreću.

3. Jedan tradicionalni kriterij za instinkt je da ako je ponašanje određeno instinktom, reakcija se ne uči , nego je organizam ima kao svoje biološko pravo. U tom pogledu agresija ima dvostruku prirodu. Svatko to ima kao potencijal. Anatomske strukture i funkcije povezane s njima "genetski" su programirane u nas. S druge strane, učenje ima odlučujuću ulogu. Buduća sklonost prema agresivnosti usko je povezana sa sljedećim uvjetima odgoja: korištenje tjelesnog kažnjavanja, nedostatak topline i ljubavi, nepotpuna identifikacija s roditeljima.
Privid života kao "besmislenog" u osnovi proizlazi iz čovjekovog materijalističkog koncepta samog sebe. Kad bi njegova najdublja priroda bila samo biološka, potpuno zadovoljenje njegovih apetita i stjecanje bogatstva zadovoljilo bi njegovu čežnju za srećom.

4. Sociobiolozi sugeriraju da geni određuju razinu agresivnosti. To nije lako prihvatiti u svjetlu znanstvenih činjenica. Genetsko nasljeđe daje pojedincu mogućnosti da se razvije u agresivnu osobu, ali učenje ima presudnu ulogu u nastanku agresije. S druge strane, sasvim je moguće da još uvijek imamo genetske otiske iz vremena kada smo "trčali u lov, ubijali plijen i zbog toga osjećali zadovoljstvo i ponos".

5. Posljednji kriterij je da slijeđenje instinkta treba biti primarna sankcija organizmu; Organizam treba težiti ovom obliku ponašanja radi sebe, ponašanje bi tada trebalo biti zadovoljavajuće samo po sebi. Međutim glad, žeđ i spolni odnos ispunjavaju ovaj kriterij; agresija ne.

III. *LJUDSKE OSOBINE*

Inteligencija, kreativnost i jezik bili su odlučujući u našoj kulturnoj evoluciji i istovremeno u stvaranju ratničkih kvaliteta. Te karakteristike omogućile su (između ostalog) bolju komunikaciju i vojnu tehnologiju. Ako se kao kriterij uzme u obzir unutarnje stanje agresije, nameće se zaključak da se rat, uglavnom, događa bez agresije. Političari i vojnici rijetko su agresivni. Političari koji odlučuju o ratu čine to na temelju političkih,

ekonomskih i zajedničkih interesa, a ne na temelju agresije.
Razlog zašto se donositelji odluka odlučuju započeti ratove i zašto građani pristaju sudjelovati u utrci u naoružanju i ratovanju je ekonomski, a ovisi i o strukturalnim sukobima. Ljudi sudjeluju u dizajniranju i izradi oružja iz jednostavnog razloga, zato što im to osigurava posao.

Većina ljudi je pasivna i nedostaje im prosudbe. A bez poslušnosti, sugestivnosti i straha od neprijatelja ratovi ne bi bili mogući. Strah je češća emocija u ratu nego agresija. Uz tisućljetnu tradiciju, ratni mentalitet podupire strah od nepoznatih uvjeta i običaja, sugestibilnost, nemogućnost osujećivanja osjećaja krivnje, a što je najvažnije sklonost unutarnjih sukoba da prerastu u nasilje.

Sa stajališta informacijskih znanosti, pojedinac je uvijek više ili manje programiran čisto informacijskim stanjem (npr.: potrebno je srušiti stablo). Stvar je u tome da su načini prijenosa informacija različiti. Agresija je više proizvod komunikacije nego svojstvo poruke koju treba prenijeti. Dijete čiji način komunikacije nije dobro razvijen vrišti, i ispušta stvari kako bi privuklo pažnju ili hranu. Odrasla osoba koja je naučila osnove prijenosa informacija dolazi u iskušenje koristiti primitivne

metode kada ne razumije ili ne kontrolira situaciju.

Većina ljudi je zaključana na razini osobe. Persona se može shvatiti kao osiromašena slika o sebi, koja je nastala kada je pojedinac zanijekao neke od svojih karakteristika, poput mržnje. Ali osobine neće nestati ako se zanemare/uskrate, samo se priguši razumijevanje da su dio našeg ja. Tako nastaje sjena, konglomerat zabranjenih/ potisnutih osobina. Kada je crta povučena, svojstva sjene se počinju promatrati kao dio vanjskog svijeta; tamo se projiciraju. Razvija se osjećaj da impuls formiran u pojedincu dolazi iz okoline i da je usmjeren prema osobi. Projekcija ima dva rezultata.
S jedne strane pojedinac osjeća da mu nedostaje određena komponenta koju je projicirao na van. S druge strane, čini se da je karakteristika sada u vanjskom svijetu, najčešće u drugim ljudima. Većina ljudi ima snažan otpor prema prepoznavanju ove iskrivljene slike o sebi.

IV. *AGRESIJA I SAMOSVIJEST*

Znanstveno agresija se definira kao "ponašanje koje namjerno povrijeđuje ili uznemirava drugu osobu ili okolinu". Može li se naša samosvijest, koja je sposobna za sve navedeno, smatrati inherentno

agresivnom? Put pronalaženja samog sebe počinje Voljom za postajanjem, koja se manifestira kao nezadovoljstvo vlastitom prevladavajućom razinom postojanja. Sadašnju razinu našeg bića možemo promatrati, testirati, trenirati i manifestirati (inicirati) kroz naše tijelo u objektivnom svemiru, gdje društvo pruža mnogo dobrih alata za naš Crni Plamen. Glavna poanta je da "fizičko tijelo osigurava vozilo u kojem psiha može postati svjesna sebe i zatim posegnuti prema bezgraničnosti svog svjesnog postojanja."
Samosvijest sama po sebi nije agresivna. Njena je bit "neutralna" i nesputana materijom. U potpunosti ovisi o Volji pojedinca da postane, i o tome hoće li određeni pojedinac postići dinamičko proširenje svoje svijesti. Mislim da je u našim dušama, a možda i u genima, neka davna "gruba, okrutna, zvjerska" komponenta. To je poriv, Sila, za koju pretpostavljam da je formirana u zoru naše samosvijesti, i koja, ako je potisnuta, pogrešno shvaćena ili krivo kanalizirana, može imati agresivne, nasilne, gadne manifestacije. Moramo je biti svjesni, držati pod kontrolom i uz pomoć našeg najuzvišenijeg samovodiča (Lux Ratio) koristiti ga kao energiju kroz koju postižemo Istinsko znanje. To će nam omogućiti da postupno uđemo dublje u Misterije našeg ja, našeg dinamičkog Postajanja. Gradimo sebe stvarnije, i učinkovitije. Kako svijest jača, tako se i naša odgovornost proteže sve dalje na delikatnije stvari nego

prije . Budući da samosvjesno ljudsko biće nije "samo još jedna životinja", njegova je sloboda u biti obojena odgovornošću.

V. *O MORALU*

Podržavajući i pokušavajući opravdati "čovjekovu u osnovi nasilnu životinjsku prirodu", sociobiologija podržava ideju da "jaki preživljavaju, a slabi nestaju". Tvrde da tako i treba biti, ako se želi dogoditi "prirodna ravnoteža i kozmička dijalektika".
Nije teško povući analogiju između sociobioloških stavova i filozofskih načela Hegela i Marxa. Polazište je da povijest ima svoju putanju , različitu od pojedinaca.

Pojedinci se mogu oblikovati kako bi odgovarali prirodnom tijeku povijesti ili ići protiv njega. Progresivni cilj znači jednostavno napredovati i slijediti određeni smjer povijesti. No s druge strane, kad bi povijest i imala cilj, tko bi o tome odlučivao? Marxu to nije bio problem. Cilj povijesti je politička stranka, politički front, koji ima prerogativ povijesne istine. Za Marxa pojedinci su definirani isključivo na temelju svoje klase. Marx je imao teoriju o moralu prema kojoj je moral ideologija, lažna svijest. Tvrdio je da moral znači racionalizirati ono što je korisno vladajućoj klasi. Sotona je kozmički princip ili mehanizam koji uzrokuje

promjenu, evoluciju, uništenje, stvaranje. Kozmos, zbog ovog Mehanizma, nije pasivan; dinamičan je. Hoće li se taj dinamizam reflektirati kao evolucija ili destrukcija i degeneracija nešto je što čovjek može aktivno odrediti svojom intervencijom, kroz sotonističku iskru samovolje koja mu je ostavljena u nasljeđe. Glad, i rat, su mehanizmi koji se aktiviraju kako bi se uspostavila ravnoteža. Taj mehanizam humanitarci nastoje potisnuti svojom moralnom umišljenošću. Priroda je samoispravljajuća, i neosobna. "mehanizam" se aktivira da bi povratio ravnotežu, koja može poprimiti ili kreativne ili destruktivne oblike.

GURDJIEF--OUSPENSKY

Dvije glavne ideje koje Gurdjieff propagira su EVOLUCIJA I ENTROPIJA. Gurdjieffov sustav je objedinjeno tijelo znanja koje obuhvaća kemiju, fiziologiju, psihologiju, fiziku, povijest i biologiju. Dotiče se područja svake od ovih znanosti samo ako je nužno za postizanje njezine svrhe - koja se razlikuje od bilo koje moderne znanosti.

Osnovni koncept Gurdjieffovog sustava je da ništa što

postoji nije izolirano. Budući da je sve uzajamno, beskorisno je proučavati nešto bez poznavanja okoline. Znanost je napravila neke nezapažene pretpostavke i definirala evoluciju (implicitno, ako ne i eksplicitno) kao "proces koji je rezultirao čovjekom". Iako se obično pretpostavlja da vodi "prema gore", no prihvaćen je i stav da rezultira promjenama bez značenja izvan njihove neposredne okoline. Ali evolucija ima početke i završetke koji su povezani s entropijom. Evolucija počinje u okolišu bogatom energijom u kojem postoji stalna izgradnja i razgradnja složenih molekula. Na ovoj razini evolucija je upravo suprotna entropiji. Dok je u početku to proces vezan uz okolinu, dolazi vrijeme kada se to ograničenje počinje rušiti. Do ove točke svaka promjena u obliku života rezultat je događaja koji dolaze izvan njega. Onog trenutka kada organizam počne raditi promjene u sebi, svijest postaje moguća. Ako u svojim mislima ujedinimo koncepte evolucije i entropije, postaje lako vizualizirati svemir kao mjesto dviju vrsta promjena. Priroda određuje nečije nasumične pokrete unutar ovog svemira, podvrgavajući čovjeka proizvoljno objema vrstama promjena. Ako netko postane svjestan tih nasumičnih pokreta - trenutaka veće i manje svijesti - može ih iskoristiti da se izvuče iz močvare sna u kojoj živi većina čovječanstva. Sotonist je čovjek kojemu nije teško zamisliti da je svijest, rezultat evolucije. No, većina je ljudi određena mainstream medijima, i borbom

za svakodnevnu egzistenciju. Ovaj svemir ih je stvorio, održava ih i hrani se njima. Nema razloga da budu drugačiji, niti to ikada može biti. Kao što je ranije rečeno, sve u svemiru je povezano. Dok je većina čovječanstva neophodna za pravilno entropijsko funkcioniranje svemira, manjina može izbjeći entropijsko strujanje vlastitim naporima i obukom volje . Gurdjieffova tvrdnja od velikog značaja za okultnog praktičara jest da je čovjekovim sposobnostima potrebno više od treninga za oslobađanje od trodimenzionalnog svijeta da bi se razvile. Sam čovjek stoji na rubu velikih svjetova. Svijest se može razvijati samo svjesno. Na pojedincu je da u sebi stvori slobodno biće sposobno za više od puke reakcije na događaje. Gurdjief je osjećao da je čovjek previše zarobljen mehanizmom svemira da bi se oslobodio njegovog entropijskog učinka bez pomoći znanja bilo onih koji su već pobjegli, bilo neke veće inteligencije.

Dvije su potrebe: znanje i vlastiti trud. Ni jedno ni drugo nije dovoljno, nego se svaki svjesni trud nagrađuje promjenom bića. Gurdjieff je učio da život mehanički rasipa jastvo, dok svjesni napori smanjuju količinu potrošene energije i na kraju omogućuju "pohranjivanje" dovoljno energije da se izvrši kvalitativna promjena u biću.
Za pravo postignuće potrebno je sjećati se svoje smrti i

smatrati da je samo sadašnji trenutak siguran. Prvi korak je analizirati sebe. Većina ljudi ograničena je u svojim funkcijama na četiri procesa:

1. INSTINKTIVNI
2. POKRETNI
3. EMOCIONALNI
4. INTELEKTUALNI

Svaki od njih sposoban je za različite aktivnosti. Oni mogu raditi učinkovito ili mogu trošiti nečiju energiju. Oni mogu raditi jedni s drugima, ili se mogu uplitati i preuzimati funkcije jedni drugima. Mi smo lijeni, a naši različiti centri su navikli raditi loše i nesvjesno. Za početak, praktikant će odabrati jednu po jednu od funkcija za promatranje, bitno je biti iskren prema sebi. Praktikant će vrlo brzo postati svjestan da su razne funkcije za koje je uvijek mislio da su pod njegovom kontrolom zapravo autonomne.

Ne radimo ništa, dok oni određuju hoće li naši napori u bilo kojem pothvatu biti uspješni ili ne. Uskoro će praktikant vidjeti da je svaka od ovih funkcija stroj u potpunosti ovisan o uglavnom slučajnim događajima koji se događaju u mehaničkom svemiru. To je situacija koju nitko ne može podnijeti jednom kada je upozna. Djela Ouspenskog daju dobre smjernice o metodama

koje bi se trebale koristiti u početku. Poanta je u uspostavljanju dvostruke svijesti, usredotočene i na proces razmišljanja kao odvojen od sebe, i na sebe.

Postoje četiri stanja svijesti. Čovjek inače djeluje samo unutar prva dva, osim u rijetkim trenucima lucidnosti. Iako svatko od nas ulazi u bilo koje od ovih stanja u određeno vrijeme.

(1) Spavanje: Istina i snovi izgledaju isto. Ne radi se o tome da iz tih "snova" nisu dostupni uvidi, nego nema osnove za njihovu usporedbu sa stvarnošću.
(2) Budna svijest: Čovjek misli da je budan, ali u stvarnosti još spava. U ovom stanju osoba može vidjeti relativne istine, ali nema pravo razumijevanje Jastva, stoga ne može prepoznati apsolute i nema okvir unutar kojeg bi se povezivao.
(3) Samosvijest: Samosvjesni pojedinac potpuno je svjestan Jastva i može prepoznati Istine u odnosu na Jastvo. Ipak, još uvijek nema prave objektivnosti.
(4) Objektivna svijest: Potpuni okvir dostupan pojedincu kroz koji se apsolutne Istine mogu vidjeti i razumjeti. Prema Ouspenskom, "škola" je neophodna da bi se javila i razvila budnost. Iako možemo povremeno vidjeti viša stanja, potrebno nam je nešto - ili drugi ljudi - koji nas guraju da prijeđemo u ta stanja. Gurdjieff i Ouspensky smatraju čovjeka tipom sofisticiranog stroja, "Upoznaj

sebe" može se smatrati sinonimom za "upoznaj svoje dijelove i kako oni funkcioniraju i međusobno su povezani".
Prema ovakvoj definiciji i nema puno smisla raditi na sebi ako je čovjek ograničen na svoje programiranje .
Koncept ima smisla ako se na čovjeka gleda kao na "stroj" za samoprogramiranje.

Razumijevanje se može tretirati kao sredina između znanja i bića. I jedno i drugo je neophodno i nijedno ne ostaje konstantno. Ako se pusti da stagnira, propada.
Razumijevanje je uklapanje znanja u okvir sustava.

• Sve religijske i moralne interpretacije samo su oblici podložnosti zlu.
Čovjek je sada dovoljno jak da se može stidjeti vjere u boga: sada može iznova igrati ulogu đavoljeg odvjetnika".
—Friedrich Nietzsche, Volja za moć,

FAŠIZAM

Fašizam je struktura i bit religije. Religija, definirana kao vjera u apsolutni oblik postojanja, ima spektar

autoritarnosti koji završava u fašizmu. Kategorički gledano, svaka religija rađa fašizam u različitoj mjeri na temelju svoje hijerarhije i apsolutizma, ne isključujući suvremene sekularne religije koje su to samo u nazivu (Wicca, Thelema...). U konačnici, vjerski autoritarizam kulminira u imperijalnom, genocidnom monoteizmu, najopsežnijoj fašističkoj ideologiji svjetske povijesti.

--Zapravo, tradicionalna društvena struktura okultnog, reda, duboko je ogrezla u elitizam i cenzuru od samog početka. Ovaj autoritarni poriv za društvenom isključivošću elite otkriva zašto religizacija neprijateljske ideologije uzrokuje da ona postane dogmatična, dekadentna i suprotna temeljnim načelima, i naravno, onesposobljava njezin vlastiti uspon.

Slobodoumni otac egzistencijalizma i djed postmodernizma, Friedrich Nietzsche, lucidno je upozorio: “Čuvajte se da u borbi protiv čudovišta i sami ne postanete čudovište.” U njegovoj pobuni protiv pomahnitalih zombi dinosaura modernizma — intelektualne ere koja je degenerirala u najdestruktivnije razdoblje svjetske povijesti, kada su arhaične strukture moći teokratskog apsolutizma prerasle u ultrafašizam i težile potpunom uništenju kroz svjetske ratove i međunarodne genocide — Nietzsche je imenovao svog neprijatelja: idealizam, (apsolutizam).

Sotonistu, neprijatelj nije bilo koja Crkva ili država sama po sebi, već temeljni idealizam ili apsolutizam koji opravdava i potiče uspon Crkve i države, tj. bilo koje ideologije s "krvlju teologa u venama". Nietzsche je predvidio i buduću opasnost od njemačkog fašizma već 1879., kada se odrekao svog državljanstva i lutao Zapadnom Europom kao slobodan čovjek, kao anarhist bez državljanstva ili svjetski građanin bez nacionalnosti do kraja svog života.

> " Sve dok se svećenik, profesionalni poricatelj, klevetnik i trovač života, smatra stupom društva, ne može biti odgovora na pitanje što je istina? Istina je već izvrnuta naopako, kada svjesni zagovornik ništavnosti i nijekanja prolazi kao predstavnik "istine".
> —Friedrich Nietzsche, Antikrist

POSTMODERNIZAM

Ujedinjeni front evanđeoskih kršćanskih nacionalista i kripto-fašista, koji se identificiraju kao sveti ratnici i neo-križari, pokušavaju vratiti svijet nazad na visoko romantiziranu verziju modernizma s propagandom koja izaziva strah od postmodernizma, nazivajući

postmodernu eru apokalipsom i smrću.

Ironično i licemjerno, srednjovjekovno je kršćanstvo također moderno doba prosvjetiteljstva smatralo zlokobnom apokalipsom, jer je novi, neukrotivi val bogohulnih liberala zagovarao sekularizam, demokraciju, znanost, ljudska prava, društvenu jednakost i ukidanje nasljednih struktura moći. Nepobitno, te se definitivno sotonističke vrijednosti bune protiv opresivne teologije i autoritarne teokracije abrahamske države - bila ona kršćanska, islamska ili cionistička. Štoviše, demoni modernizma stvorili su postmoderni egzistencijalizam 1800-ih kroz Friedricha Nietzschea i 1900-ih kroz Jean-Paula Sartrea, i dalje do post-postmodernizma današnjice.

> "Nakon što je Buddha umro, njegova se sjena još stoljećima prikazivala u špilji - ogromna, jeziva sjena. Bog je mrtav; ali obzirom na način na koji ljudi vladaju, možda još tisućama godina postoje špilje u kojima će se pokazivati njegova sjena. A mi—mi još uvijek moramo pobijediti njegovu sjenu."

—Friedrich Nietzsche

MODERNIZAM: DOBA PROSVJETITELJSTVA

— Thomas Paine, napisao je Prava Čovjeka 1791. i Doba Razuma 1794. u Sjedinjenim Državama kako bi kritizirao srednjovjekovnu kršćansku teologiju, zamijenio teokraciju s demokracijom i ukinuo nasljednu vladu i dinastičko bogatstvo. Međutim, u stvarnosti, modernim razdobljem još uvijek nedemokratski vladaju kršćanski patrijarhat, monarhija i europski kolonijalni imperijalizam.

POSTMODERNIZAM: SMRT BOGA

— Praotac postmodernog egzistencijalizma, Friedrich Nietzsche, 1882. proglasio je boga, teologiju i idealizam mrtvima i najavio buduću generaciju novih slobodnih pojedinaca, oslobođenih okova kršćanstva.

Jean-Paul Sartre piše Bitak i ništavilo 1943. formulirajući filozofiju utemeljenu na samom postojanju, bez ikakvog pozivanja na religijsku mitologiju ili misticizam. Postmoderna era eliminira teologiju iz znanstvenih i filozofskih istraživanja i postaje prvo razdoblje svjetske povijesti u kojem vrhunski

intelektualci djeluju definitivno sekularno bez straha od kazne ili cenzure od strane vlade - oba polja tada eksplodiraju s revolucionarnim novim bjegom iz bračnog ropstva, a obje skupine konačno dobivaju zajamčenu pravnu zaštitu, zajedno s bitnim pravnim slobodama koje su do tada bile povlastica samo kršćanske manjine.

Radi preživljavanja i iz očaja, ratoborni kršćanski, islamski i abrahamski huškači straha pokušavaju klevetati bilo koja i sva vremenska razdoblja koja su se dogodila od isteka modernizma, jer je modernizam bio posljednje doba ljudskog društva koje je toleriralo otrovne religijske tradicije patrijarhalne teokracije, nasljedne moći, rasnog ropstva i sustavnog seksizma. Filozofi postmodernizma i post-postmodernizma neumoljivo kritiziraju Bibliju kao lažnu i zlu, stoga ih kršćani nazivaju "sotonistima", "apokaliptičarima " i "ubojicama istine i morala". Njihova religija starovjekovne fantazije tjera ih da vjeruju da žive u sotonističkoj zavjeri u kojoj je svaki nevjernik njihov neprijatelj.

-- Nietzsche je upozorio: “Bog je mrtav; ali obzirom na način na koji ljudi vladaju, možda će još tisućama godina postojati špilje u kojima će se prikazivati njegova sjena.” Time misli upravo na rat protiv posthumne “sjene” koju baca Jahvin leš, na kontinuiranu

revolucionarnu borbu za očuvanje slobode i evoluciju narodne sekularizacije protiv kontrarevolucije ujedinjenog fronta kršćanskih autoritaraca i korporativnih elita—potonjih prerušenih u probuđene neoliberale.
-- Vjerski fašisti otvoreno teže odvući Zapad natrag u moderno razdoblje vladavine imperijalnog kršćanskog patrijarhata. Teokratski fašizam, čuva srednjovjekovnu i neoliberalnu strukturu ekonomske moći koja unapređuje njihovu globalnu dominaciju. Taj srednjovjekovni aristokratski feudalizam nikada nije otišao, sve dok dinastije krvne loze još uvijek posjeduju svoje izrabljivačko bogatstvo; jednostavno, poljoprivredne plantaže su se tehnološki razvile u industrijske tvornice i digitalne urede. Umjesto da feudalni gospodar monopolizira floru i faunu šume, suvremeni kapitalist monopolizira digitalno intelektualno vlasništvo. Umjesto posjedovanja pokretnih robova, unajmljivanja službenika i vezivanja seljaka, te iste dinastije sada posjeduju većinske udjele u tržištima dionica, obveznica i valuta koje vraćaju složene kapitalne dobitke na leđa siromašnih radnika. Trenutna svjetska raspodjela bogatstva i političke moći dosegnula je povijesne razine nejednakosti, jer kada je slobodno čovječanstvo nominalno svrgnulo nasljednu monarhiju i aristokraciju u 1700-im, više nikada nije prigrabilo plodove svog rada i sredstva za proizvodnju.

Revolucionari su glupo dopustili kraljevskoj obitelji da privatizira ostave njihovog ukradenog bogatstva i nastavi ga međugeneracijski prenositi niz svoja obiteljska stabla do danas.
Dinastije krvnih loza ostale su na vlasti zahvaljujući monopolu kapitala, financijskoj eksploataciji, off shore poreznim oazama i nasljeđu. Elitna vladajuća klasa koristila je religiju kao čelični klin za podjelu i osvajanje radničke klase i ljudi općenito od nastanka religijske plemenske nadmoći.

-- Godine 1651., filozof Thomas Hobbes opisao je prirodno stanje života kao "usamljeno, jadno, brutalno i kratko" i "rat svih protiv svih". Ovi povijesno citati trezveno i točno sažimaju patos potrošnog, ekonomski ovisnog seljaka koji je cijenjen samo zbog svoje podložnosti izrabljivačkom radu pod drakonskom vlašću svog feudalnog zemljoposjednika. Ukratko, agrarni seljački život sastojao se od brutalnog rada sa svrhom bogaćenja plemića koji je svoje bogatstvo naslijedio na temelju obiteljskog imena i genetskog srodstva s monarhom.

-- Apsolutisti i idealisti romantiziraju svoje vjerovanje u teokratsku fašističku državu zamišljajući sebe kao zakonodavce visoke klase, a sve ostale kao poslušnike niže klase. Oni vjeruju u slobodu za sebe, tj. slobodu da

vladaju od vrha prema dolje u vertikalnoj hijerarhiji, a ne u univerzalnu slobodu raspodijeljenu jednako i horizontalno u direktnoj-- narodnoj demokraciji.

-- Najslobodniji, najdemonskiji oblik društva Izravna/ direktna demokracija primjer je sotonističkog oblika društva, budući da se nalazi na suprotnoj strani od teokracije, i prirodno štiti od bilo kojeg pojedinca koji posjeduje veću moć upravljanja od bilo koga drugoga, čime se čuva anarhistički princip samovladanja.
Tirani su oduvijek koristili lažnu verziju načela slobode, kao propagandu za prevaru robova, te za podjelu i osvajanje radničke klase, tisućljećima.
Gotovo svaka politička ideologija zagovara slobodu; u Sjedinjenim Državama nalazi se najveća zatvorska populacija na svijetu, a sebe nazivaju "zemljom slobodnih"; Adolf Hitler je propagirao "slobodu" Njemačkoj od Židova masovnim ubijanjem nevinih građana; Josef Staljin proglasio je “oslobođenje” seljačke klase i diktirao ekonomske zakone koji su seljake izgladnjivali do smrti.

Možda niti jedan pojam nikada nije pretrpio tako očitu zloupotrebu kao sloboda.
Sloboda kao vrijednost je, uvenula u besmisao. Poput prazne posude nosi svaku tekućinu koja se u nju ulije.
Zašto su Homo sapiensi, bez obzira na svoje doba,

etničku pripadnost i lokaciju, uvijek uzbuđeno žrtvovali svoje živote za slobodu? Zato što strah od gubitka pingira amigdalu ljudskog mozga, pokreće impuls borbe ili bijega, dok nadbubrežna žlijezda istovremeno pumpa adrenalin kako bi potaknula potrebnu hrabrost. Ukratko, ljudska biologija ih tjera da traže slobodu. Ova urođena sklonost slobodi pomaže evolucijskom preživljavanju, ali također ostavlja mnoge glupe ljude ranjivima na propagandu koja ih obmanjuje lažnom slobodom po cijenu njihove stvarne slobode. Kao i kod svake ljudske emocije, instinkta i impulsa, pažljivo osmišljena poruka može ih nadjačati.

KRŠĆANSKO ROBLJE

Kršćanstvo je najzloćudnija, politički projektirana religija u svjetskoj povijesti; s neviđenom makijavelističkom okrutnošću, diplomatski upravlja više od tri globalna carstva tijekom dva tisućljeća, oblikujući se u program koji psihološki najviše zarobljava - gori i od islama u svojoj dvoličnosti. Kršćanski mit kaže da potječe iz Judeje s Isusom i da je došao na vlast u Rimskom Carstvu, gdje je postao državna religija. Odatle je osvojio svijet kroz kolonijalizam španjolskih, francuskih, portugalskih, britanskih i američkih snaga, između

ostalih. Katolička crkva još uvijek djeluje kao autentična srednjovjekovna teokracija smještena unutar granica Rima, zvana Sveta Stolica ili Vatikan, malena suverena zemlja smještena unutar glavnog grada druge zemlje.

Prava opasnost kršćanstva leži u njegovoj apsolutnoj dvoličnosti: ropstvo je sloboda, rat je mir, smrt je život, pokornost je moć, a mržnja je ljubav. Prikazuje statičnog, solarnog patrijarha kreatora--razaratelja i njegovog suicidalnog "sina" avatara. Ukratko, fašistički totalitarni diktator, Jahve, proklinje čovječanstvo zbog traženja znanja, a zatim šalje svog sina bijelog viteza, Isusa, u samoubilačku misiju da pomoću populističke retorike spasi čovječanstvo od vječnog prokletstva, prokletstva njegovog oca. Drugim riječima, poput pijanog muža zlostavljača, Jahve viktimizira čovječanstvo, a zatim ga krivi jer su ga “natjerali na to”.

Dvije riječi sažimaju cijelokupni patos kršćanstva: tlačitelj i potlačeni.

--Tlačitelj: Jahve stvara svijet i zahtijeva od ljudi da se poklone njegovoj vladavini pod kaznom uništenja svijeta i vječnog prokletstva te pod nagradom vječnog raja. Ovo kozmičko porobljavanje ima grandiozni sustav mrkve i batine, kazne i nagrade.

--Potlačeni: Jahve šalje svog misionara/sina u samoubilačku misiju da podigne vojsku i uspostavi fašističku teokraciju na Zemlji. Isus se koristi empatičnom retorikom radničke klase kako bi zavarao bolesne i siromašne lažnom slobodom po cijenu njihove stvarne slobode. Njegova dvolična upotreba populističke demagogije klasična je fašistička propaganda i otkriva genijalni politički inženjering Rimskog Carstva.

U konačnici, Isus se podvrgava smrtnoj kazni, čime daje primjer samopožrtvovnosti na koji se mogu ugledati drugi ekstremisti i mučenici, a istovremeno omogućuje Isusu i Jahvi da se prikažu kao žrtve umjesto kao agresori.

ISUS —POPULISTIČKI PROPAGANDIST

Brojni ljevičari nazivaju Novi zavjet humanim socijalističkim manifestom u kojem se hipi Isus ponaša kao čudotvorac koji voli siromahe i protivi se establišmentu. Međutim, kršćanska dvoličnost ih je prevarila. U djelu Fašizam: što je ruski revolucionar i antifašist, Leon Trotsky, upozorio je da fašistički diktatori prikrivaju svoje imperijalne ambicije u

socijalističku demagogiju nužnu za stvaranje masovnog pokreta. Fašisti glume brigu za potrebe naroda, a kad dođu na vlast, odustaju od deklarativne demokratske platforme i oslobađaju tiraniju - svijet je upravo to vidio u Adolfu Hitleru, koji je okupio koaliciju na saveznim izborima 1932., eliminirao svoju konkurenciju, konsolidirao Njemačku u jednostranačku državu, demontirao ustav, ubijao disidente, utaborio etnike, pokrenuo svjetski rat.

Isus je izdao dušu čovječanstva i zaslužio sudbinu goru od smrti. Poput bombaša samoubojice, došao je na Zemlju u misiji kamikaze. On je nacistički propagandist, Goebbels, kršćanskog carstva. Isus Krist, Veliki prevarant, izopačio je dva najjača, najdragocjenija instinkta čovječanstva - slobodu i ljubav - kada je prevario nevine da povjeruju mrskom, totalitarnom, diktatorskom bogu. Nema slobodne volje ni ljubavi u kršćanskom osjećaju iracionalne poslušati Jahvi, a protivno svom zdravom razumu pod njegovom prijetnjom propasti. I da uvreda bude veća, sva krivnja pada na Sotonu, usamljenog zviždača i buntovnika koji je ostao vjeran necenzuriranoj istini i slobodi od religije po cijenu svoje plemenitosti. Uz ovu dihotomiju heroja Isusa protiv neprijatelja Sotone, autori tog mitskog ciklusa formulirali su arhetipove koji prikazuju dobro i zlo kao uzore koje kršćani trebaju oponašati i

protestirati.

Jahve: tlačitelj—kozmički, totalitarni, fašistički diktator.
Isus: Potlačeni – populistički propagandist i misionar žrtvuje se da bi svog oca tlačitelja pretvorio u žrtvu tlačenja.
Sotona: Žrtveni jarac—Antifašistički pobunjenik buni se protiv opresivnog totalitarnog Božjeg carstva, postajući prava žrtva koju Jahve, Isus i Abrahamisti uvijek krive za svoje zlo ugnjetavanje.
Glavna tema kršćanstva – potlačeni tlačitelj, žrtva i žrtveni jarac – provlači se u svaki svakodnevni aspekt kršćanskih obiteljskih vrijednosti. Kršćanin je nazadno ljudsko biće, životinja okrenuta protiv sebe u suprotnosti sa svojim prirodnim instinktima, a oni trenutno djeluju kao kugla i lanac na gležnju ljudske evolucije od Homo sapiensa do Homo deusa.

Postmoderno razdoblje prvi je put u svjetskoj povijesti značilo da su racionalni ljudi mogli individualno i kolektivno diktirati vlastiti identitet i moral, umjesto da ga nasljeđuju od teokrata ili monarha. Štoviše, to je uključivalo prvo razdoblje ljudske misli koje je prihvatilo da je teologija zla, , a ne temelj znanja.
Egzistencijalizam je izbacio bibliju, a čovječanstvo crpi znanje izravno iz samog postojanja putem znanstvene metode, za razliku od dvoličnih, političkih knjiga

Abrahamove mitologije.

Tvrdokorni kršćani ne samo da mrze postmoderno razdoblje, već su i njihovi ekstremistički prethodnici također mrzili renesansu i doba prosvjetiteljstva. Na primjer, dominikanski fratar Girolamo Savonarola iz Firence, demonizirao je sekularni svijet renesanse kao uvod u Apokalipsu. Stajao bi u gradu i proklinjao slavu divlje umjetnosti i znanosti, nazivajući ih "taštinom", izvikujući prijetnje vatrom pakla. Nadalje, organizirao je mlade Firence da obilaze od vrata do vrata i otimaju neprocjenjive umjetnine od stanovnika, a zatim ih spaljivao kao terorist ISIS-a u svojoj povijesno destruktivnoj tragediji "Lomača taštine", 7. veljače 1497. godine. Naravno, Katolička crkva je koristila svoju nepošteno stečenu pljačku kako bi grabežljivo gomilala bogatstva renesanse; Pape su angažirali majstore poput Michelangela da oslikaju Sikstinsku kapelu. Katolička država utjelovljuje apsolutnu antitezu rastućeg, libertinskog modernog razdoblja zbog svojih teokratskih tradicija nasljedne moći, dinastičkog bogatstva i dogme.

Najprosvijećeniji prosvjetitelj i najveći borac za slobodu, čovjek svjetlosnim godinama ispred svog vremena koji je zapalio i Američku i Francusku revoluciju, Thomas Paine, zalagao se da čovjek ima prava od same prirode,

umjesto da ga je “obdario bog”; demokracija nad monarhijom; stavljanje teokracije izvan zakona; ukidanje ropstva; ravnopravnost žena; i univerzalni temeljni dohodak iz fonda poreza na zemlju kako bi se iskorijenilo siromaštvo uzrokovano nejednakošću od nasljednog dinastičkog bogatstva.

Duh Novog svijeta američkog i europskog prosvjetiteljstva pobunio se protiv pet oblika tiranije Starog svijeta :

1. Teokracija, tj. jedinstvo Crkve i države
2. Monarhija i aristokracija, tj. nasljedna vlast
3. Dinastija, tj. nasljedno bogatstvo
4. Rasno ropstvo, tj. vlasništvo nad ljudskim radnicima na temelju boje kože
5. Spolna nejednakost, tj. ograničenje sloboda i prava temeljeno na spolu.

Kanonsko kršćanstvo posebno i abrahamske vjere općenito su ili dogmatski odobravale ili implicitno dopuštale svaku tiraniju Starog svijeta.

-- Anarhisti traže apsolutnu slobodu od autoriteta u društveno uključivom, demokratskom vlasništvu i upravljanju, klasno slobodnom kolektivu;
Fašisti traže slobodu za apsolutnu vlast u društveno--

ekskluzivnoj, imperijalnoj, etno-državnoj diktaturi željnoj svjetske dominacije.

Ove utopijske vizije koje se međusobno isključuju zauzimaju rubna mjesta na političkom kompasu od četiri kvadranta sa širokim rasponom status quo centrizma između njih. Dok se sotonizam sukobljava s glavnom kulturom, novi val apolitičnih agnostičkih tragača za istinom identificira se s ezoterijom. Jašući na plimi ženskog osnaživanja i feminizma općenito, čini se da se antipatrijarhalna ezoterijska paradigma normalizirala u subkulturi.
Nikada više neće doći do ponovnog oživljavanja kršćanstva kakvo je prethodno kulturološki vladalo od 1600. do 1900. godine. Smrt fašističke teokracije generaciju po generaciju otvara vrata za otkrivanje ezoterije koja nudi neovisniju, prosvijetljenu duhovnost.

"Kršćanstvo je najveća od svih zamislivih korupcije. Ono nije dopustilo da išta izbjegne njezinoj pokvarenosti; izopačilo je svaku vrijednost u njezinu suprotnost, svaku istinu u laž, a svaki pošteni poriv u sramotu duše.
Kršćanstvo je jedno veliko prokletstvo, jednom ogromnom i najdublja izopačenost, jedan veliki nagon za osvetom. Za kršćanstvo nijedno sredstvo nije previše otrovno, previše podmuklo, previše podzemno i

previše sitno. Ja to zovem jedinom besmrtnom manom čovječanstva."
--Friedrich Nietzsche Antikrist

LOGIKA TEOKRATSKOG FAŠIZMA

Kršćani uzalud pokušavaju retroaktivno udaljiti Katoličku Crkvu od sila europskog fašizma koji su potaknuli Drugi svjetski rat. Međutim, papa Pio XI otvoreno je Benita Mussolinija proglasio "poslanim od boga" da spasi Crkvu i Italiju od proganjajuće aveti revolucionarnog komunizma. Mussolini je masovno indoktrinirao milijune mladih u militantnu religioznost s vojskom fašističkih skupina mladih kojima su upravljali lokalni kapelani, i nalagao strogi katolicizam u školama.

--Logika koja stoji iza teofašizma prilično je jednostavna: ontologija s najvišom razinom vjere u savršeni, apsolutni oblik bića, koji se tradicionalno naziva bog , nužno stvara drugu razinu izvedenih vjerovanja kroz svaku podređenu granu ljudske misli: epistemologija, moral, estetika, vlada, identitet, seksualnost i više.
(a) ako je savršeni, apsolutni oblik bića, (bog,) stvorio kozmos, tada njegova kreacija mora sadržavati

savršene, apsolutne kvalitete kako bi ostala u skladu s prirodom stvoritelja. Na primjer, kozmos bi trebao sadržavati

(b) apsolutnu istinu,
(c) apsolutni moral,
(d) apsolutnu estetiku,
(e) apsolutnu vladavinu,
(f) apsolutni identitet,
(g) apsolutnu seksualnost,

Ukratko, fašizam je obavezni sustav uvjerenja o apsolutnom savršenstvu koji ubrzava prema potpunom uništenju, jer savršenstvo ne postoji i ne može postojati.

Religija, definirana kao vjera u savršeni, apsolutni oblik postojanja, bit je fašizma, jer tjera fanatike na samouništenje na temelju svog nemogućeg preduvjeta. Ova formula i logika fašizma, pokretač je fanatičnog uvjerenja koji tjera ulizice ispranog mozga na ratove, genocid, terorizam, masovna ubojstva i tiraniju. Fašizam nameće sustav potpune uniformnosti na svakom aspektu društva i uništava svakog pojedinca, grupu i strukturu koja je u suprotnosti sa savršenom slikom njihovog apsolutnog oblika postojanja. U religiji se to biće naziva bogom; a u vladi se ovo biće naziva diktator, monarh ili car.

U kontekstu katoličke teokracije, njihov autokrat se naziva papa i identificira se kao nepogrešiva inkarnacija Jahvea na Zemlji. Pojam Papa potječe od grčkog papas "patrijarh" i "otac".

Sustav fašizma sadrži okvir koji sinkronizira unutarnje i vanjske platforme. Općenito, diktatori ukidaju pravni ustav prethodne demokratske vlade i prvenstveno djeluju na temelju izvršnih naredbi.

Fašizam: izvana, imperijalna vojna država koja teži svjetskoj dominaciji; iznutra, totalitarna, jednostranačka diktatura zaštićena policijskom državom koja provodi ultra-regresivne zakone i ograničenja, uključujući ali ne ograničavajući se na:

1. Rasnu nadmoć;
2. Etnička segregacija, internacija i istrebljenje;
3. Protiv imigracije sa zatvorenim militariziranim granicama i internim kontrolnim točkama državljanstva;
4. Antifeminizam;
5. Eugenika, i prisilna eutanazija invalida
6. Antiradnički sindikat s logorima za prisilni rad;
7. Prenamjena gospodarstva u ratnu proizvodnju;
8. Regrutacija muškaraca u vojsku;
9. Kompleks žrtve proizašao iz teorija zavjere koje

izazivaju strah i žrtvuju ranjive društvene skupine;

10. Spasiteljski kompleks proizašao iz vjere u diktatora koji se zaklinje da će spasiti ili oživjeti naciju;
11. Državna propaganda, korporativne dezinformacije i školski sustavi koji idealiziraju fašizam kao slobodu i koji indoktriniraju građane da svoju fašističku državu vide kao superiornu i izuzetnu od ostatka svijeta;
12. Obmanjujuće korištenje naziva za naciju, političku stranku i zakonodavstvo;
13. Platforma populističke demagogije „mamac i zamjena“ koja laže radničkoj klasi i dalje unapređuje ekonomsku dominaciju elitne klase;
14. Iznenadna čistka disidenata i protivnika iz režima i društva;
15. Smrtna kazna, te okrutno i neuobičajeno kažnjavanje nesrazmjerno zločinima, često u javnosti kako bi se "postavio primjer";
16. Raspuštanje izabranog demokratskog tijela i izmjena zakona da bi se jednostranački diktator ovlastio na neodređeno vrijeme
17. Ukidanje ustava i otuđenje građanskih prava;
18. Formiranje paravojnih milicija, stražara i izvansudskih skupina za osvetu od strane hiperpatriotskih civila;
19. Neobilježene snage tajne policije koje djeluju nekažnjivo;

20. Ratoborna vojska s imperijalnom vanjskom politikom koja nadzire svijet.

Fašistički sustav vlasti sadrži specifične društvene zabrane, npr. antifeminizam, koje ga klasificiraju kao autentično fašističke, za razliku od drugih oblika centralizirane vlasti poput autoritarnog komunizma, koji nije nužno diskriminirao po tom društvenom pitanju.

Ako je bog savršen, onda se ne može promijeniti, jer bi svaka promjena uništila njegovu savršenost, a onda više ne bi bio bog.
Ako je bog stvorio kozmos, onda i kozmos mora biti savršen, pa se stoga ne može ni mijenjati, jer bi svaka promjena dovela u pitanje njegovo savršenstvo.
Međutim, kozmos se stalno mijenja, stoga ne može biti savršen, pa ga stoga ne može stvoriti savršeno biće.
Dakle, kozmos nije mogao stvoriti bog.

Teofašizam guta svoj rep dok sam sebe ne pojede. Savršenstvo ne postoji, stoga ubrzana borba za ispunjenje savršenstva zahtijeva istovremeno uništavanje svega nesavršenog. Ništa nije savršeno, jer sve se mijenja. A ako se sve mijenja, onda ništa ne postoji, stoga je Ništa najviša istina.

Osnovni aksiom sotonizma zove se: Bezdan ili Khaos.

Sadrži carstvo vjere u ništa. Taj nihilizam otvara sotonistu mogućnost da evoluira u homo deusa. Kao takav, sotonizam je dijametralna suprotnost fašizmu.

Fašizam: vjera u apsolutno postojanje koje ubrzava prema potpunom uništenju.
Sotonizam: vjera u apsolutno ništavilo koje ubrzava prema potpunom stvaranju.
Dakle fašizam djeluje odozgo prema dolje od stvaranja prema ničemu, dok sotonizam djeluje odozdo prema gore od ničega do stvaranja, poznato kao uspon. Ovaj ontološki silogizam dokazuje da se sotonizam i fašizam međusobno isključuju.

NASTANAK CENTRALIZIRANOG TOTALITARNOG SOLARNOG PATRIJARHA

Oko 1350. pr. Kr., prvi poznati primjer monoteizma pojavio se u Egiptu pod faraonom Akhenatenom i njegovim štovanjem boga Atona,

Ovo novo strašno prokletstvo jednog centraliziranog, totalitarnog, solarnog patrijarha poremetilo je i izokrenulo ne samo religiju, već i svaku značajku

ljudskog društva od vladavine, do socioekonomskih klasnih struktura, zauvijek.
Redefinirao je pojam boga, njegovo mjesto i opseg moći i njegov odnos prema čovjeku. U jednom je zamahu monoteizam konsolidirao razbacani panteon individualnih, čovjekolikih, srodnih božanstava koja su se prethodno miješala u svakodnevne poslove plemena, u vječnog, sveobuhvatnog, savršenog, svemoćnog, koji nadzire svoju kreaciju iz odvojene praznine izvan ljudskog poimanja. Nova tiranija patrijarhalnog monoteizma zahvatila je svijet i svrgnula postojeće kultove božica zemlje unutar jednog tisućljeća. Do 500. godine pr.n.e

(a) Jahve se pojavio kao patrijarh judaizma,
(b) Ahura Mazda kao patrijarh zoroastrizma,
(c) Brahma kao patrijarh hinduizma,
(d) Siddhartha Gautama kao patrijarh budizma. Do 300. g. n. e.
(e) Jahve se također pojavio kao patrijarh kršćanstva, koje je postalo državna religija svjetskog vladajućeg carstva, Rima;
(f) Allah se pojavio kao patrijarh islama.
U ovom trenutku iz teološke perspektive, spasonosni patrijarhalni monoteizam potpuno je i temeljito osvojio svijet. Ovaj val bez presedana, dvodimenzionalnih vjera "spasenja protiv prokletstva" kolektivno je stvorio

neizbježnu crnu rupu ultrafašizma, ljudskog uništenja.

U civilizacijama ovih velikih religija, društvene hijerarhije na zemlji naknadno su se reorganizirale kako bi odražavale nove patrijarhate. Kao takva, elitna vladajuća klasa postala je isključivo muška; zajedno su protjerali i zabranili ženama svećeništvo, sveli ih na inferiornu kastu i pretvorili u robu njihovu plodnost. Žene su izgubile svoj nekadašnji status utjelovljenja božice i građanskih sloboda, te su podvrgnute devalvaciji u stoku koja se izričito koristila za masovnu proizvodnju djece. Pod ultrafašističkim abrahamskim patrijarhatom, žene su bile prisilno mehanizirane u tvornice beba s punim radnim vremenom kako bi izbacile potomstvo posebno za rast plemenskog ratnog stroja i radne snage. Abrahamski patrijarhat naoružao je žensku plodnost kako bi nadmašio koegzistirajuća plemena i osvojio svijet. Ovaj nalog za stalni i kontinuirani rast stanovništva objašnjava razloge iza puritanskih društvenih vrijednosti abrahamskih vjera. Žene tjeraju na razmnožavanje ograničavajući im slobodu pobačaja, jer im trebaju žene koje pumpaju djecu.

Zabranjuju seks prije braka kako bi zajamčili da djeca bračnog para automatski rođenjem postaju religiozni članovi. Naposljetku, muškarci abrahamskih religija

seksualiziraju i pretpubertetske žene, jer to jamči da njihove mlade nevjeste dolaze zdrave i jamči njihovu punu odraslu dob za ponovno rađanje.
Sve u svemu, zakonodavni patrijarsi koji stoje iza monoteizma na prijelazu u novu eru procijenili su žensku plodnost i seksualnost kao apsolutno kritičnu robu za iskorištavanje za izgradnju carstva, i kao takvu, regulirali su je nasilnim drakonskim mjerama.

Kao dio ove svjetske patrijarhalne fašizacije velikih religija, vladajuća klasa je zabranila i demonizirala ne samo matrijarhalnu božicu zemlje i mjeseca, već je cenzurirala i njezine simbole. Povijesno gledano, zmija je uvijek bila primarni totem majke zemlje i mjeseca, jer su drevni pagani izvodili ofiolatriju, tj. obožavanje zmije. Na primjer, u Shakti Tantri odakle i potječe izraz vamacara "put lijeve ruke", veličaju Vrhovnu Božicu kao Kundalini, usnulu kobru smotanu unutar zemaljske Muladhara čakre u perineumu ljudskog jogičkog tijela. Kako bi pobjegle od ledene temperature zime, zmije brumatiraju (hiberniraju) u skrivenim špiljama i jazbinama. S gledišta drevnih štovatelja božica, zmije bi nestale u zemlji sezonski, kao da su na hodočašću božici zemlje, a zatim bi se ponovno pojavile u proljeće. Ofiolatri bi protumačili ovaj migracijski ciklus kao oblik proricanja i vjerovali su da te zmije nose proročke poruke od božice natrag u pleme. Budući da su

svećenici obožavali zmije kao medije i glasnike majke zemlje,

Arhaični Naga kultovi (kultovi kobre) predsanskrtske, predvedske, predarijevske Indije predstavljali su ovo, budući da je njihova poganska ofiolatrija preživjela patrijarhalno brahmansko potiskivanje i dovela do struje hinduizma i Kundalini yoge.

-- Dok osvaja pleme, agresor mora pomiriti postojeću izvornu religiju svojih žrtava s njihovom novonametnutom vanjskom religijom; agresor mora uništiti domorodačku kulturu kako bi demoralizirao i uništio svaki osjećaj jedinstva među plemenima - to znači uništavanje njihove religije, jer vjera u zajedničke bogove djeluje kao ljepilo koje ujedinjuje ljude. Dakle, agresor treba ili:

(a) demonizirati i isključiti domaća božanstva iz njihova panteona, ili
(b) apsorbirati ih .

Dok su hiperfašističke, patrijarhalne, monoteističke religije kršćanstva i Islama harale svijetom, otvoreno su optužile božicu zemlje i zmiju kao svoje primarne neprijatelje. Kao takvi, nemilosrdno su demonizirali i zabranjivali njezino poganstvo. Zapravo, autori biblije

promicali su ofidiofobiju (strah od zmija) istaknuto u svojoj kanonskoj mitologiji, personificirajući svog antagonista, Sotonu, i kao zmiju i kao zmaja. Odbojnost prema zmijama i gmazovima koja je uobičajena u abrahamskim religijama i njihovim modernim teorijama zavjere proizlazi izravno iz njihovog ratobornog rušenja matrijarhalne ofiolatrije u davno doba.

“SVETI PATRICK JE ISTJERAO ZMIJE IZ IRSKE ”

Povijesni primjer propagande fobije od božica, ofidiofobija – katolici su tradicionalno štovali svog sveca zaštitnika Irske, Patricka, recitiranjem odvratnog gesla, “Sv. Patrick je istjerao zmije iz Irske.” Etimologija nacionalnog imena, Irska, otkriva uništenje boginje koje se tamo dogodilo u petom stoljeću. Irska "Zemlja Eire" sadrži Eire što znači "zemlja", pozivajući se na drevnu irsku božicu zemlje Erin. Stoga Irska doslovno znači "Zemlja Erin" i "Zemlja Božice". Pretkršćanski irski pagani štovali su božicu Majku Zemlju.
Kasnije Sv Patrik koji je tjerao zmije iz Irske zagonetno govori o svom ukidanju štovanja božica s otoka, a ne stvarnih zmija.

ZOOMORFNA DIJABOLIZACIJA

Ontološki, kršćanstvo zoomorfizira (pretvara u životinju) svoj moralni ideal apsolutnog zla u podzemnog gmaza, Sotonu, da bi dijaboliziralo (preobrazilo u vraga) božicu. Nadalje, oni žrtvenog jarca svoje fašističke opresije prebacuju na Sotonu i kažnjavaju ga vječnim prokletstvom za njegov revolucionarni rat, dajući tako biblijski presedan kako bi kršćani trebali kazniti svakog poganskog pobunjenika ako se pokuša pobuniti protiv Jahve da bi ponovno ustoličio božicu. Sve u svemu, kršćanska biblija je doslovce kozmička teorija zavjere osmišljena za konsolidaciju moći pod jednostranačkom, totalitarnom diktaturom koja porobljava žene da budu majke njihovoj vojsci Boga, a muškarce porobljava da vode njihov rat na zemlji. Kršćanstvo je, bez ikakvog uzvišenja, pomno osmišljena, ultrafašistička, patrijarhalna ideologija za svjetsku dominaciju kroz uništenje drevnog matrijarhalnog poganizma. Monoteističke vjere, s kršćanstvom na prvom mjestu, osmislile su i kontinuirano revidirale vladajuće klase više carstava tijekom tisućljeća kako bi opravdale globalni imperijalizam i kolonijalizam. Monoteizam se nije uzdigao do izražaja nedužno i organski poput poganske matrijahalne ofidolatrije ; brutalno je nametnut domorodačkim ljudima na svim kontinentima diljem svijeta pod prijetnjom smrću.

Fašizacija i patrijarhizacija svjetskih religija u osvit naše ere nametnula je novi hipermaskulinitet bez presedana koji je u potpunosti iskorijenio ženstvenost iz panteona, narušavajući pažljivu ravnotežu ravnomjernosti spolova unutar vrste kao cjeline, reducirajući žensku seksualnost na kruto djevičanstvo kao preduvjet bračne robe - potpuna suprotnost orgazmičkoj seksualnosti žena u drevnim misterijskim kultovima.
Abrahamske religije su izokrenule božicu i porobile žene. Oslobođenje ženskog spola je oslobađanje vrste, jer su žene vratari rađanja, a djeca su vratari budućnosti Ovo se ne može prenaglasiti i svaki sotonist to mora shvatiti!

-- Danas milijuni tragača za istinom odlaze od kršćanstva, samo da bi se slučajno ponovno izgubili u zečjoj rupi reakcionarnih teorija zavjere koje nesvjesno potječu iz iste teofašističke paradigme. Zamka abrahamizma ih porobljuje po drugi put. Anti-boginja, ofidiofobičan, sotonistički žrtveni jarac stvoren u bibliji i kuranu proteže se kroz paradigmu moderne teorije zavjere, tj. bogobojazni tragači za istinom opet krive za zla svijeta sotonističke reptilske okultiste. Štoviše, oni čak koriste biblijska proročanstva, kozmologiju ravne Zemlje i antipoganski strah kao dokaz svojim teorijama.

-- New Age je u osnovi kršćanstvo bez kršćanstva; to je dodatak abrahamskim religijama pod drugim imenom; proširenje monoteističkog svjetonazora.
-- Svaka osoba od Europe do Afrike, koja je djelovala u suprotnosti s religioznim pravovjerjem označena je crnom bojom i ljevim smjerom. Ova sveprisutna reakcionarna tradicija demonizacije ponavlja se posvuda, iako pod regionalnom nomenklaturom. Od izoliranih kongoanskih seljaka i perzijskih pustinjskih nomada, do šumskih asketa Indije i pogana Irske. Vladajuća klasa svećenika i njihova vojska kontinuirano su koristili izraze kao što su sotonist, crni mag, vještica, poganin, kao klevete kojima se neselektivno koriste da bi označili svakog tko prijeti tiranskoj vladavini patrijarhalnog monoteističkog fašizma. Unutar jurisdikcije abrahamskih religija, pojam sotonizam je najgora zamisliva uvreda, jer Sotona personificira njihovo najgore zamislivo zlo.

ANTROPOLOGIJA ZLA

U posljednja tri stoljeća raznolika plejada filozofa disidenata pomogla je oblikovati dijalektičko ispitivanje podrijetla i evolucije ljudske hijerarhije kako bi se kritizirala ekstremna nejednakost u raspodjeli moći i

bogatstva od klasičnih republikanaca poput Jean-Jacquesa Rousseaua i Thomasa Painea, do revolucionarnih komunista poput Karla Marxa i Friedricha Engelsa, do anarhista poput Pierre-Josepha Proudhona i Pyotra Kropotkina, do imperijalnih fašista poput Benita Mussolinija i Adolfa Hitlera. Antropološki se ispituje: zašto se vrsta račvala u odnos predatora i plijena između dviju apsolutnih klasa: sićušne privilegirane manjine zakonodavaca koji vladaju nad ogromnom osiromašenom supervećinom onih koji poštuju zakon? Kako su primitivni, pretpovijesni ljudi evoluirali od sakupljača hrane s relativnom materijalnom jednakošću u svom plemenu u globalnu distribuciju u kojoj mala skupina ljudi posjeduje više fizičke ekonomske moći od pola planeta? Sovjetski revolucionar, Vladimir Lenjin, točno je dijagnosticirao američki sustav vlasti kao buržoazijsku demokraciju, to znači da nije važno koji politički kandidat pobjeđuje u jednoj utrci, jer bogata elita općenito uvijek pobjeđuje. U buržoazijskoj republici "kuća uvijek pobjeđuje", kako kažu.

Sotonist mora razumjeti odakle je uopće nastala ova ekstremna hijerarhija moći, gdje on stoji u odnosu na nju i kako se osloboditi toga unutar svog individualnog uspona do božanstva.

--Etimologija hijerarhije objašnjava podrijetlo pojma i antropološke tradicije. Hijerarhija se sastoji od hieros "sveto" i arkhein "pravilo", stoga se prema izvornoj, definiciji odnosi na elitnu klasu svećenika koji vladaju ljudima u ime bogova; oni su posrednici između Boga i čovječanstva. Ova primarna klasna podjela između svećenika zakonodavca i laika koji se pridržava zakona nastala je kroz kolektivno plemensko vjerovanje u vanjsko božanstvo.

Dakle konačno podrijetlo hijerarhije kao tradicije rođeno je iz iracionalnog transcendentnog vjerovanja u vanjsko božanstvo.
Kako bi ostali u interakciji s eksternaliziranim božanstvom, pleme se podijelilo u binarno-hijerarhijske klase: (a) svećenike i (b) civile, pri čemu klasa svećenika obavlja obredne žrtve božanstvu i tumači poruke božanstva. I zakonodavna i sudska vlast centralizirane su pod svećeničkom klasom sa svojim pravnim kodeksom koji proizlazi iz saveza s božanstvom.
--Tijekom mnogih tisućljeća, količina pravnih i ekonomskih privilegija prenesenih na elitnu vladajuću klasu pretvorila se u snježnu lavinu, s hijerarhijom koja je postajala sve grabežljivijom, konačno napuštajući vjersku pompu i okolnosti koje su u potpunosti opravdavale njihovu privilegiju, i mutirajući u politički

sekularizam diljem svijeta, usprkos tome sačuvavši ekstremnu ekonomsku privilegiju koja je još uvijek na snazi zbog njihove prisilne i umjetne distribucije nasljednog bogatstva na globalnoj razini. Tijekom povijesti, opseg moći i hijerarhija društvenih klasa preuređivao se i uspostavljao ravnotežu kroz mnoštvo oblika vlasti. Ipak, kao konstanta, elitna vladajuća klasa uvijek je imala trijadu ambicija:

(1) maksimizirati svoju moć i privilegiju pod svaku cijenu,
(2) maskirati se kao žrtve i
(3) žrtveno janje, okriviti neprijatelja.

Trostruka ambicija koja definira elitne vladajuće klase čini ultrafašistički temelj kršćanske ideologije. Trojstvo glavnih aktera kršćanstva uklapa se u trostruku ambiciju.
(1) Zločinac čini zločin: Jahve.
(2) Kriminalac se prerušava u žrtvu: Isus.
(3) Zločinac optužuje nedužnog neprijatelja za počinjenje zločina: Sotonu.

--Elita Imperium Romanuma - carevi, senatori, generali, mjenjači novca, trgovci robljem, utjerivači dugova - pristali su prihvatiti politički najsintetičniju laž koju je svijet ikada vidio kao svoju državnu religiju kako bi učvrstili vlast u četvrtom stoljeću nove ere; ova kolektivna izmišljotina religije koja umrtvljuje dušu

treperi poput neprobojne svijeće neugašene sukobom titanskih kolonijalnih carstava: Rima, Španjolske, Portugala, Velike Britanije, Francuske, Nizozemske, Amerike, itd. To je ono što je Nietzsche savjetovao "Još uvijek moramo pobijediti njegovu sjenu."

--Prefrontalni korteks ljudskog mozga razvio je jedinstvenu moć obožavanja, tj. intelektualnu sposobnost da zamisli božanstvo samo po sebi; nijedna druga životinja na ovom planetu ili poznati oblik života u fizičkom svemiru nema tu sposobnost.